

" ...

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

İptal ve yürürlüğün durdurulması istemini içeren 9.4.2008 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"III. GEREKÇE

1- 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkralarının Anayasaya aykırılığı

Kanunun 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkralarında yapılan düzenlemeyle, Diyarbakır'da Sur; İstanbul'da Arnavutköy, Ataşehir, Başakşehir, Beylikdüzü, Çekmeköy, Esenyurt, Sancaktepe, Sultangazi; İzmir'de Bayraklı ve Karabağlar ilçesi kurulmuştur.

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 2 nci maddesine göre: "İl ve ilçe kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir ile bağlanması kanun ile yapılır." 5393 Sayılı Belediye Kanununun 4 üncü maddesine göre: "Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur."

Anayasanın 126 ncı maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre: "Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır."

Anayasanın 126 ncı maddesinde, Türkiye'nin idari yapısının kuruluşunda dikkate alınacak hususlar arasında sayılan "coğrafi durum" ve "ekonomik ilişkiler" ölçütü, 1921 Anayasası (Madde 10) ile 1924 Anayasasında (Madde 89) da yer almıştı. 1961 Anayasası bu ölçütlere "kamu hizmetlerinin gerekleri" ölçütünü eklemiş (Madde 119), 1982 Anayasası da 1961 Anayasasının üçlü ölçütünü benimsemiştir.

Bu Kanunun 1 inci maddesi ile yeni kurulan ilçeler arasında coğrafi ve ekonomik şartlar ve kamu hizmetinin gereği olarak ilçe olması gereken yerler olduğuna şüphe yoktur. Ama Diyarbakır, İstanbul ve İzmir'de yeni kurulan ilçeler Anayasanın 126 ncı maddesine uygun bir şekilde kurulmamıştır.

5747 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkraları ile ilçeler kurulur ve bu ilçelere mahalle veya köyler bağlanırken güdülen amaç; bağlanılan idari birim ile bağlanan idari birim arasında ilişkilerde güçlük yaratacak coğrafi engellerin var olup olmadığı, ilçe kurulmasının ekonomik koşullarının olup olmadığı veya ilçe kuruluşunun o yöre halkına sunulması gereken kamu hizmetinin gereği olup olmadığı değildir.

Bu fıkralardaki düzenlemelerle "Çankaya'yı, İzmir'i, Kadıköy'ü, Diyarbakır'ı istiyorum" diyen Başbakan'ın isteği doğrultusunda düzenleme yapılmıştır.

İstanbul, İzmir ve Diyarbakır'da yeni ilçeler kurulurken 2009 yılında yapılacak yerel yönetim seçimlerinde iktidar partisine avantaj sağlayacak şekilde ilçe sınırları yeniden belirlenmiştir.

İstanbul'da Gaziosmanpaşa, Küçükçekmece, Esenler, Eyüp, Avcılar, Üsküdar, Ümraniye, Kadıköy ilçesinden, İzmir'de Karşıyaka, Konak ve Bornova ilçesinden mahalleler ayrılarak yeni kurulan ilçelere katılmıştır. İstanbul'da Bahçeşehir, Samandıra, Sarıgazi, Bolluca, Alemdağ, Ömerli gibi tüzel kişiliği kaldırılan ilk kademe belediyesine bağlı mahalleler yeni kurulan ilçelere katılmıştır. Benzer şekilde İstanbul'da Çatalca, Gaziosmanpaşa, Ümraniye ilçelerinin köyleri, yeni kurulan ilçelere katılmıştır. Kadıköy ilçesinin bir mahallesinin belirli kısımları Ümraniye, Esenler ve Bağcılar Belediyesine katılmıştır. Gürpınar İlk Kademe Belediyesi'nin bir mahallesinin belirli bir kısmı Büyükçekmece Belediyesi'ne, Çekmeköy İlk Kademe Belediyesi'nin bir mahallesinin belirli bir kısmı Ümraniye Belediyesine, Ömerli İlk Kademe Belediyesi'nin bir mahallesinin belirli bir kısmı Pendik ilçesine bağlı Kurtdoğmuş köyüne, Bahçeşehir İlk Kademe Belediyesi'nin bir mahallesinin belirli bir kısmı Avcılar İlçe Belediyesine katılmıştır.

Diyarbakır, İstanbul ve İzmir'de gerçekleştirilen ilçe kuruluşlarının yerel yönetim seçimleri ile bağlantılı olduğunun çok sayıda kanıtı vardır.

Anayasanın öngördüğü coğrafi şartlar gözetilmeden ilçe kurulduğunun en çarpıcı örneği Diyarbakır'da Sur ilçesine mahalle olarak bağlanan Çarıklı beldesidir. Yasanın 1 inci maddesinin (11) nolu fıkrası ile Diyarbakır Sur ilk kademe belediyesi, ilçe hâline getirilmiş ve Çarıklı ilk kademe belediyesi de tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Sur belediyesine katılmıştır. Ancak Sur ilçesinden Çarıklı mahallesine gitmek için Yenişehir ve Bağlar ilçesi sınırlarından geçmek gerekmektedir. Çarıklı ilk kademe belediyesinin mahalleye dönüştürülmesinden sonra Yenişehir veya Bağlar ilçesine bağlanmamasının, bunun yerine coğrafi, ekonomik ve sosyal olarak hiçbir ilişkisi olmayan Sur ilçesine bağlanmasının tek nedeni; iktidarın yerel seçimlerde Sur ilçesinde ihtiyaç duyduğu oyun büyük bir bölümünün Çarıklı'da olmasıdır.

İstanbul ilinde kurulan ilçelerle ilgili örneklere gelince:

Yasanın 1 inci maddesinin (19) ve (22) nolu fıkraları ile İstanbul'da yeni kurulan; Başakşehir, Esenyurt ilçeleri ile eskiden beri ilçe olan ancak sınırları içine bazı mahalleler, beldeler katılarak veya çıkarılarak sınırları yeniden oluşturulan Büyükçekmece, Avcılar, Küçükçekmece, Bağcılar ilçelerinin yeni sınırları düzenlenirken; ulaşılabilirlik, sosyal ve ekonomik durum, hizmet sunum gücü ve potansiyeli dikkate alınmamıştır.

Bu ilçelerin sınırları belirlenirken doğal (nehir, göl gibi) ve yapay (yol gibi) eşikler gözönünde tutulmamıştır. Örneğin Bahçeşehir'i de içine alan ve yeni kurulan Başakşehir ilçesi için öngörülen sınırlar incelendiğinde; bir yapay eşik olan TEM Otoyolu'nu esas alarak başlayan sınırın anlamsız ve icapsız bir şekilde yön değiştirdiği görülmektedir. (Bak: EK 1)

İlçe sınırları doğal ve yapay eşiklere uygun olarak belirlenmiş olsaydı, Bahçeşehir, ya ayrı bir ilçe olarak kurulabilirdi ya da Avcılar veya Esenyurt ilçesine katılabilirdi. Böyle yapılmadı. Çünkü bu üç seçeneğe göre ilçe sınırları belirlendiğinde 2007 seçimlerinde alınan sonuçlara göre üç ilçede de AKP'nin önümüzdeki yıl yapılacak yerel yönetim seçimlerini kazanması mümkün olmuyordu. İstanbul'da bağlı olduğu Esenyurt ilçesine 3 kilometre uzaklıkta olan Bahçeşehir ilk kademe belediyesi kapatılmış, 20 kilometre uzaklıktaki AKP'nin

kalesi olarak adlandırılan ve yeni ilçe olan Başakşehir'e mahalle olarak katılmıştır. Böylece, Bahçeşehir'i Başakşehir sınırları içine alarak ve de Avcılar ve Esenyurt ilçe sınırlarını değiştirerek bu üç ilçenin sınırları, yapılacak seçimlerde AKP'li adayların kazanmasına uygun olacak şekilde değiştirilmiştir.

EK 2 de yer alan haritada, Bahçeşehir belediyesinin, EK 3 de yer alan haritada Bahçeşehir'e yakın olan Bağcılar, Avcılar ve Küçükçekmece belediyesinin sınırları gösterilmektedir. Bu haritaların incelenmesinden de görüleceği gibi Bahçeşehir belediyesinin sınırlarının çok büyük bir kısmı Avcılar ve Esenyurt ilçesine bitişiktir. Bahçeşehir'in Başakşehir ilçe sınırları kapsamına alınmasının ne kadar anlamsız olduğu, bu tasarrufun coğrafi şartlara uygun olmadığı haritalarda açıkça görülmektedir.

2004 yerel yönetim seçimlerinde Esenyurt'ta AKP'nin 33.302 oyuna karşılık sosyal demokratların (CHP, DSP, SHP) 38.927 oyu vardı. Buna Bahçeşehir'den gelecek oylar eklendiğinde (2007 seçimlerinde Bahçeşehir'deki 17.100 seçmenin 7.120'si CHP'ye, 2.590'ı AKP'ye oy vermiştir.) AKP'nin Esenyurt'ta seçim kazanması imkânsız hale geleceği için Bahçeşehir, Esenyurt'a değil Başakşehir'e bağlanmıştır.

Ayrıca, Esenyurt'ta yapılacak seçimi de kazanabilmek için AKP'nin Kıracaoğlu ilçesinde önde olduğu mahallelerden; 1489 oy aldığı Çakmaklı Mahallesi, 5877 oy aldığı Merkez Mahallesi ve 3409 oy aldığı Namık Kemal Mahallesi de Esenyurt'a bağlanmıştır.

Bir kısmı Esenler ilçesi sınırlarında olan Başakşehir'in Esenler'e bağlanmaması ve ayrı bir ilçe olarak kurulması da aynı hesaba dayanıyor. Çünkü Esenler'de 2004 yerel seçimlerinde AKP'nin 72.346 oyuna karşılık CHP'nin 23.960 oyu var. Bu bakımdan Esenler'de seçim kazanmak için Başakşehir'deki AKP oylarına ihtiyaç yok.

EK 4 de yer alan haritada İstanbul'da AKP'nin ve muhalefet partilerinin belediye seçimlerini kazandığı yerlerin yeni düzenleme ile hangi ilçe sınırlarına girdiği gösterilmektedir.

İstanbul'da yeni kurulan ilçelerin Anayasaya uygun olarak ve kamu yararı amacıyla kurulmadığının başka örnekleri de vardır. Örneğin; Yasanın 1 inci maddesinin (17), (20), (21), (23) ve (24) nolu fıkraları ile İstanbul'da yeni kurulan Arnavutköy, Beylikdüzü, Çekmeköy, Ataşehir, Sancaktepe ve Sultangazi ilçelerinin hepsinde belediye sınırları AKP'nin seçim kazanmasına elverişli olacak şekilde belirlenmiştir. Kapatılan ilk kademe belediyelerinin mahalleleri yeni kurulan ilçelere AKP'ye avantaj sağlayacak şekilde bağlanmıştır. (Ataşehir ve Çekmeköy ilçe sınırları için bak EK 5 de yer alan harita)

2007 yılında yapılan seçimlerde Beylikdüzü'nde AKP, 13.629, CHP 15.908 oy almıştır. Ancak Beylikdüzü ilçesine, Gürpınar ve Yakuplu ilk kademe belediyesinin AKP'nin oy oranlarının yüksek olduğu mahalleler bağlanarak Beylikdüzü ilçe sınırı iktidar partisinin seçimleri kazanmasına elverişli hale getirilmiştir. Bu ilk kademe belediyelerinde CHP'nin oy oranlarının yüksek olduğu mahalleler de vardı. Ama onlar Beylikdüzü'ne bağlanmadı. AKP'nin yüksek oylar aldığı mahalleler bağlandı. Örneğin, AKP'nin % 29 oy aldığı Adnan Kahveci Mahallesi, % 36 oy aldığı Dereazgı Mahallesi ve % 37 oy aldığı Merkez Mahallesi bağlandı. Yakuplu'dan 10.878, Gürpınar'dan 10.878 AKP oyunun Beylikdüzü'ne aktarılması nedeniyle AKP, CHP'nin önüne geçirilmek istenmiştir.

EK 6 da İstanbul'da yeni oluşturulan ilçe sınırlarında partilerin 2007 seçimlerinde aldıkları oyları gösteren tablolar yer almaktadır.

Tablolar incelendiğinde; 2007 yılında yapılan seçimlerde yeni kurulan ilçelerden Başakşehir ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 41.095, CHP'nin oyunun 20.517; Beylikdüzü ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 29.135, CHP'nin oyunun 22.344; Esenyurt ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 59.576, CHP'nin oyunun 34.517; Arnavutköy ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 28.813, CHP'nin oyunun 4.847; Çekmeköy ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 33.509, CHP'nin oyunun 13.720; Sultangazi ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 11.048, CHP'nin oyunun 7.538; Sancaktepe ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 52.991, CHP'nin oyunun 23.674 olduğu görülmektedir.

İstanbul'da sadece yeni kurulan 8 ilçenin sınırları oluşturulmadı. Aynı zamanda çok sayıda eski ilçenin sınırları da AKP'nin seçim kazanmasına uygun olacak şekilde değiştirildi. İktidar partisi iktidarda bulunmanın verdiği oy çokluğu gücüne dayanarak İstanbul ve İzmir'de kendisine ait olmayan belediyeleri kendisine ait belediyelerin içinde eritmek istemektedir.

Yasanın 1 inci maddesinin (18) nolu fıkrası ile İstanbul'da Kadıköy ilçesi de bölünmüştür. CHP'nin oy oranının % 50 den fazla olduğu Kadıköy'den mahalleler alınarak, yeni oluşturulan Ataşehir ilçesine bağlanmıştır. Ataşehir İlçesi'ne Kadıköy'ün yanı sıra Üsküdar ve Ümraniye ilçesinden alınan 3'er mahalle de bağlanmıştır. Oluşturulan yeni ilçeye Kadıköy'den Yenisahra, İçerenköy, İnönü, Küçükbakkalköy, Atatürk, Barbaros ve Kayışdağı mahalleleri bağlanmıştır. 22 Temmuz 2007 seçimlerinde alınan oylara göre hesaplama yapılırsa, bu bölme ve eklemelerle Ataşehir'de AKP 19 bin oy farkla öne geçmektedir.

Böylece, Kadıköy bölünerek, yeni kurulan Ataşehir ilçesine Üsküdar, Ümraniye ve Maltepe'den de mahalleler bağlayarak Ataşehir, Üsküdar ve Ümraniye ilçe sınırları seçim kazanmaya elverişli bir şekilde değiştirilmiştir.

İstanbul'daki bu örneklerde olduğu gibi İzmir'de de seçim öncesi ilçeler bölünür ve yeni ilçeler kurulurken ilçe sınırları AKP'nin seçim kazanmasına uygun bir şekilde belirlenmiştir.

Yasanın 1 inci maddesinin (25) nolu fıkrası ile İzmir'de Bayraklı ilçesi kurulmuştur. Yasaya ekli 23 sayılı Listede "İzmir İli Bayraklı İlçesine Bağlanan 23 Mahallenin" adı sayılmaktadır. Bu listede Bornova ilçesine bağlı olan Manavkuyu, Mansuroğlu ve Osman Gazi mahalleleri Karşıyaka ilçesinin mahallesi gibi gösterilip Bayraklı ilçesine bağlanmıştır. Bayraklı ile hiçbir organik ilişkisi olmayan ve yol güzergahı da bulunmayan Bornova'nın bu üç mahallesi salt seçim hesapları yüzünden Bayraklı'ya bağlanmıştır.

CHP 2007 yılında yapılan seçimde Bornova ilçesinde 87.884, AKP 83.408 oy almıştır. 2004 yerel seçimlerinde, Bornova ilçesinde CHP 70.562, AKP 66.291 oy almıştı.

Bornova'dan Bayraklı ilçesine katılan üç mahallede AKP'nin oyu 11.567, CHP'nin oyu 22.1327 idi. CHP'nin Bornova ilçesinde bu üç mahallesinden aldığı 22 bin oy yeni kurulan Bayraklı ilçesine aktarılacak (ve de Kanuna ekli listede bu mahalleler Karşıyaka ilçesinin mahalleleri imiş gibi gösterilerek) Bayraklı ve Bornova ilçesinin sınırları kağıt üstünde AKP'nin seçim kazanmasını kolaylaştıracak şekilde yeniden çizildi. Bu üç mahallenin Bornova'dan ayrılması ile Bornova'da CHP'nin oyu 65.752, AKP'nin oyu 71.841 oldu.

Bornova ilçesinden alınarak Bayraklı ilçesine bağlanan Manavkuyu, Mansuroğlu ve Osman Gazi mahalleleri dışarıda tutulursa Bayraklı ilçesine bağlanan diğer 20 mahallede 2007

seçimlerinde AKP 47.697, CHP 31.737 oy almıştı. (Bak: EK 7 Bayraklı ilçesine bağlanan 20 mahalledeki 2007 seçim sonuçlarını gösteren tablo)  mahallede alınan oylar da eklendiğinde Bayraklı ilçe sınırları da AKP'nin seçim kazanmasına elverişli bir şekilde çizilmiş oldu.

Oysa, Karşıyaka ilçesinden alınarak Bayraklı ilçesine bağlanmak istenen 20 mahallenin 9 unun Bayraklı ilçesi ile coğrafi bağlantısı yoktur. O bölgede bulunan askeri alan ve Atatürk ormanı bu mahalleler ile Bayraklı ilçesinin diğer mahalleleri arasında geniş ve büyük bir duvar gibi durmaktadır. Anayasaya uygun bir şekilde ilçe kurulması söz konusu olsa idi, coğrafi yapı gereği Karşıyaka ilçesinden koparılan bu 9 mahalle, Karşıyaka ilçe sınırları içinde bırakılır ve Bayraklı ilçesi yine kurulabilirdi. Bayraklı'da oluşturulan ilçe sınırının kamu yararı amaçlı olmadığı, ilçe sınırları oluşturulurken siyasi ve kişisel amaçların gdldği haritalar incelendiğinde kolaylıkla görülebilir. (Karşıyaka ve Bayraklı ilçelerinin coğrafi durumunu, doğal sınırlarını, askeri bölgenin ve Atatürk ormanının sınırlarını gösteren haritalar için Bak Ek 8/1, 8/2, 8/3, 8/4 ve 8/5 nolu haritalar)

Aslında, o bölgede bulunan askeri alan ve Atatürk ormanı yüzünden Bayraklı adı altında bir ilçe kurulması gerçekten bir ihtiyaçtır. Hatta 22 inci yasama döneminde CHP'li milletvekili Vezir Akdemir bu nedenle Bayraklı'nın ayrı bir ilçe olması için Kanun Teklifi de vermişti. Ancak verilen Kanun Teklifinde Bayraklı'ya sözü edilen 9 mahallenin bağlanması ngrlmyordu. Bu Kanun Teklifi AKP milletvekillerinin oyları ile reddedilmişti. Eskiden askeri bölge ve ormanlık alan yüzünden Bayraklı'da oturan insanlar Karşıyaka ilçesine ulaşmakta güçlük çekiyorlardı. şimdi oluşturulan yeni ilçe sınırları nedeniyle Karşıyaka ilçesinden koparılan 9 mahallede, yani; Doğançay, Emek, Onur, Org. Nafiz Gürman, Postacılar, Soğukkuyu, Turan, Yamanlar mahallelerinde yaşayan halk aynı sıkıntıyı yaşayacak. Burada yaşayanlar önce Karşıyaka ilçesine ulaşacak oradan Bayraklı ilçesine gideceklerdir.

İzmir'de kurulan yeni ilçelerden bir diğeri olan Karabağlar'ın sınırları da aynı amaçlar doğrultusunda belirlenmiştir. 22 inci yasama döneminde CHP milletvekili Ahmet Ersin de Karabağlar'ın ilçe olması için Kanun Teklifi vermiş, ancak teklif AKP milletvekillerini oyları ile reddedilmişti. Bu Kanun Teklifi'nde Karabağlar'a 16 mahallenin bağlanması önerilmişti. Yasanın 1 inci maddesinin (26) nolu fıkrası ile İzmir'de Konak ilçesinin 55 mahallesi yeni kurulan Karabağlar ilçesine bağlanmıştır. Karabağlar ilçesine bağlanan bu mahallelerde 2007 yılında yapılan seçimlerde AKP 84.731 CHP 78.109 oy almıştır.

Kısacası; Karşıyaka, Bornova, Bayraklı, Konak ve Karabağlar ilçelerinin sınırları yerel seçimlerde AKP'nin seçimleri kazanmasını kolaylaştıracak şekilde yeniden belirlenmiştir. Böylece, 22 Temmuz seçim sonuçlarına göre İzmir'de CHP 7, AKP 2 belediye seçimleri kazanabilirken bu Kanun ile yapılan düzenleme sonucunda ilçe sınırları CHP 6, AKP 5 belediye seçim kazanacak şekilde değiştirilmiştir. (Ek 9 - İzmir'in ilçelerinde 2007 seçimlerinde AKP ve CHP'nin aldığı oylar ile yeni kurulan ilçelerden sonra ilçelerdeki oy dağılımını gösteren tablo)

Yeni düzenleme sonucu önümüzdeki yıl İzmir'de yapılacak belediye başkanlığı seçimlerinde muhtemel sonuçların ne olacağı basında da yer almıştır. (EK 10 - 23.02.2008 tarihli Yeni Asır Gazetesi)

İstanbul ve İzmir'de yeni kurulan ilçeler ve kurulan yeni ilçelere tüzel kişiliği kaldırılan ilk kademe belediyelerinin mahalleleri ile birlikte bağlanması, Diyarbakır'da Sur ilçesine arıklı'nın mahalle olarak bağlanması kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yöneliktir.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok öğeden biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin yararına olarak bir yasanın kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

İstanbul, İzmir ve Diyarbakır'da yeni kurulan ilçeler Anayasanın 126 ncı maddesindeki ölçütlere göre değil, önümüzdeki yıl yapılacak yerel yönetim seçimlerinde iktidar partisine avantaj sağlamaya yönelik değerlendirmelere dayalı olarak kurulduğundan, bunların ilçe olarak kuruluşlarını düzenleyen 5747 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkraları Anayasanın 2 nci ve 126 ncı maddelerine aykırıdır.

Bu iktidar belediye sınırlarında değişiklik yapma girişiminde ilk defa bulunmuyor. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Geçici 2 nci maddesindeki düzenlemeye dayanarak 2005 yılından bu yana kendinden olmayan belediyelerin sınırlarını değiştirmek için çok sayıda girişimde bulunmuştur. Bu bağlamda İstanbul'da da Avcılar, Çatalca, Büyükçekmece, Bahçeşehir gibi belediyelerin sınırları değiştirilmek istenmiştir. Sınır değişikliği yapılmak istenen alanların imara açık ancak yapılaşmanın olmadığı alanlar olması dikkat çekicidir. Bu sınır değişiklik kararlarının neredeyse tamamı İdari Mahkemelerde açılan davalarda iptal ettirilmiştir.

İstanbul'da sınır değişikliği kararlarının kamu hizmetinin gereği veya coğrafi ve ekonomik şartlar gereği yapılmadığını, tamamen siyasi amaçlarla yapıldığını gösteren çarpıcı örneklerden biri Çatalca'daki sınır değişikliği kararıdır. 5216 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinin ardından Çatalca belediyesine bağlı, Yazlık, Gümüşpınar, Örcünlü, Çanakça, Kestanelik, Nakkaş, Bahşeyiş, Yassören ve Kızılcaali köyleri 19.08.2004 tarihinde Hadımköy Belediyesine bağlandı. Çatalca belediye başkanı üç ay sonra ANAP'tan istifa edip AKP'ye geçince köyleri yeniden Çatalca sınırlarına bağlanmıştır.

İktidar, İstanbul'da yargı organlarından dönen sınır değişikliği kararlarını şimdi bu Yasa ile uygulamaya sokmaya çalışmaktadır. Bu yasa ile gerçekleştirilen sınır değişiklikleri, verilen yargı kararlarını işlevsiz kılmaktadır. Bunun, Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesine ve hukuk devleti ilkesine aykırılığı açıktır. (Örnek için Bak EK 11 - Esenyurt ilk kademe Belediyesinin talebi üzerine 5216 sayılı yasanın Geçici 2 nci maddesi uyarınca bu belediyenin sınırları içine alınmasını uygun gören İçişleri Bakanlığı'nın 27.10.2005 tarih ve 59005 sayılı onayını iptal eden İstanbul 1. İdare Mahkemesinin Esas No. 2005/3229, Karar No. 2007/ 2850 sayılı Kararı.)

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu yazılıdır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü

yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali ile yeni ilçelerin yapılanmasıyla buralarda yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

5747 sayılı Yasanın 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkralarında yapılan düzenleme, seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olduğundan ve Anayasada öngörülen bir yıllık süreden az kalan bir zaman diliminde yürürlüğe sokulduğundan Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Türk demokrasi tarihinde siyasi amaçlarla ilçe yapma, köye dönüştürme girişimleri AKP iktidarından önce de vardı.

Kırşehir'in ilçe haline getirilmesinde olduğu gibi, 1953 yılında muhalefet partisini destekleyen Kastamonu'nun Abana ilçesi bir Kanunla köy haline getirildi ve iktidar partisini destekleyen Bozkurt belediyesi ilçe merkezi yapıldı.

Bu konu ili ilgili iptal başvurusunu inceleyen Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin Abana'dan kaldırılıp Bozkurt'a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 - 20, E.963 - 145 sayılı Kararı aynen şöyledir:

"Merkezi idarenin kuruluşuna ilişkin ilkelerini gösteren Anayasanın 115 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına şöyle denmektedir: Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

Bu hükme göre, Türkiye'nin gerek illere ayrılmasında, gerekse illerin öbür kademeli bölümlere ve bu arada ilçelere ayrılmasında gözönünde tutulacak alan ölçü, coğrafya durumu, iktisadi koşullarla kamu hizmetlerinin gerekleridir. İdari kademelere bölünmede bu anılan ölçülerin gözönünde tutulması ilkesi, bu kademelerin merkezlerinin belli edilmesinde de öncelikle uygulanır: Çünkü, il veya ilçenin veya diğer bir kademenin merkezi demek, oranın işlerinin toplandığı en önemli bir yer demektir, Bu bakımdan bir idari bölümün merkezinin, coğrafya durum, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre en uygun bir yerde bulunması Anayasa buyruğu olduğu gibi, bir merkezin değiştirilmesinde dahi yeni merkezin coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre eskisinden daha üstün bir yer niteliğini taşıması da, yine Anayasa buyruğudur. Demek ki, merkez değiştirmelerini merkezin eski merkeze göre coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri bakımından daha üstün olduğu açıkça anlaşılmadıkça, böyle bir değiştirme Anayasaya uygun sayılamaz... Anayasanın Seçme ve Seçilme Hakkı başlıklı 5 inci maddesinde: Vatandaşlar kanunda gösterilen şartlara uygun olarak; seçme ve seçilme hakkına, sahiptir. Seçimler, serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yapılır denilmektedir. Buna göre seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümler, Anayasaya aykırı niteliktedir. Seçimlerde Abana'lıların C.H.P. ye ve Bozkurt'ların ise iktidar partisi olan D.P. ye oy verdikleri anlaşılmaktadır..... Dava konusu hükmün kabulü ile seçimlerde yurttaşların serbestçe oy kullanmalarının sınırlandırılması ve sonraki seçimler bakımından onların etki altında bırakılması yoluna gidildiği veya böyle bir yol tutulmadığı düşünülse bile, bu hüküm yüzünden yurttaşlar üzerinden bir korkunun seçim propagandası

sırasında ortaya sürebilecek söylentilerle pek kolaylıkla yaratılabileceği ve seçim serbestliğinin rahatlıkla etkileyebileceği anlaşılmaktadır, Buna göre dava konusu hüküm Anayasanın 55 inci maddesine de aykırıdır ve bu bakımdan dahi iptal edilmelidir..... Anayasanın «Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, «Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir, Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Buna göre çıkarılması için kamu yararı bulunmayan bir kanun, Anayasanın 2 nci maddesi hükmüne aykırı nitelikte olur ve dava açıldığında iptali gerekir."

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesinin Abana ilçesi ile ilgili kararı, ilçelerin; coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre kurulması gerektiğini, seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağını, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin bölüneceği, başka ilçeyle birleştirileceği, mahalleye veya köye dönüştürüleceği, hatta ilçe olmaktan çıkarılacağı korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir.

Anayasamızın 13 üncü maddesi: "Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Ayrıca, İstanbul'da kapatılan ilk kademe belediyelerinin bir bölümünün kapatılmasında da kamu yararı yoktur. Bunların kapatılma sebebi de tamamen siyasidir.

5747 sayılı Kanunun Gerekçesi'nde; yeterli büyüklüğe sahip ilk kademe belediyelerinin ilçe belediyesine dönüştürüldüğü, diğerlerinin ise kendisine en yakın ilçe belediyesi ile birleştirildiği" belirtilmektedir. Gerekçedeki bu söylem "yeterli büyüklük" gibi keyfiliğe varan bir takdir yetkisi kullanımının ifadesidir. Çünkü "yeterli büyüklük" belirsiz bir kavramdır ve hukuken, belediye sınırlarının çizilmesinde kullanılabilecek bir ölçüt olarak kabul edilmesi olanağı yoktur. Bu da aslında kamu yararı amacı'ndan sapıldığının bir kanıtı olarak ortada durmaktadır.

Kapatılan ilk kademe belediyelerden biri olan Bahçeşehir Belediyesinin kapatılma gerekçesi diğer belediyelerin kapatılma gerekçesi ile aynıdır. Oysa Kanundaki hiçbir gerekçe Bahçeşehir Belediyesinin kapatılmasına uygun değildir. Kanunun Gerekçesinde, idari ve teknik

kapasite yetersizliği nedeniyle yeterli kalitede hizmet verilmemesi, kaynak sıkıntısı nedeniyle mali yapının bozulması ve artan borçlar ile ölçek küçüklüğü kapatılma gerekçesi olarak gösterilmiştir.

Bahçeşehir için ölçek küçüklüğü söz konusu değildir. Coğrafi konumu, nüfusu, kamu hizmetlerinin gereği olarak Bahçeşehir'de belediye kurulmasına karar verilmiş ve belediye kurulmasını isteyip istemedikleri yörede yaşayan halka referandumla sorulmuştur. Bahçeşehir Belediyesinin personeli, araç gereçleri sayı ve nitelik bakımından yeterlidir. Borcu yoktur. Yatırım düzeyi yeterlidir. Kaçak yapı ve gecekondü yoktur. Halk belediye hizmetlerinden memnundur. Hizmetlerinin kalitesi yüksektir.

Bahçeşehir Belediyesinde görevli teknik personelin sayısı ve nitelikleri EK 12/1 de, hiçbir kamu kurum ve kuruluşuna özel veya tüzel kişiye borcu olmadığını gösteren bilançolar EK 12/2 de, hiçbir kaçak yapı ve ruhsatsız yapı olmadığını gösteren belgeler EK 12/3 de, 2007 yılı Yatırım Programı EK 12/4 dedir. (Belgeler "Bahçeşehir Belediyesi Neden Kapatılmamalıdır" isimli kitaptan alınmıştır.)

Bütün bunlar Bahçeşehir Belediyesinin Kanunun gerekçesinde ileri sürülen nedenlere dayalı olarak kapatılmasını gerektirmiyor. Ama Bahçeşehir belediyesi kapatılıyor. Çünkü 2004 seçimlerinde Belediye Başkanı ANAP'tan seçilmiş, 2007 seçimlerinde CHP bu beldede AKP'yi açık farkla geride bırakmıştı.

Böyle yapılarak yerel seçimler öncesi seçmenlere de mesaj verilmiş oluyor. 2007 seçimlerinde Bahçeşehir'deki 17.100 seçmenin 7.120'si CHP'ye, 2.590'ı AKP'ye oy vermiştir. Başakşehir ise AKP'nin kalesi olarak biliniyor. Seçim öncesi seçmenlere, bize oy vermeyenlerin belediyesini kapattık, oy verenlerin mahallesini ilçe ve belediye yaptık mesajı verilerek seçimlerde özgürce oy kullanma iradeleri baskı altına alınıyor. Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin bölüneceği, başka ilçeyle birleştirileceği, mahalleye veya köye dönüştürüleceği, hatta ilçe olmaktan çıkarılacağı korku ve endişesi yaratılıyor.

Bahçeşehir Belediyesi, Türkiye'nin Avrupa Şeref Bayrağı Ödülüne sahip tek belediyesidir. 2005 yılında Avrupa Konseyi, Bahçeşehir'i Avrupa Şeref Bayrağı ile ödüllendirirken, bu yasa ile Bahçeşehir belediyesi ve yöre halkı adeta cezalandırıldı. Bahçeşehir'in bir başka ilçeye mahalle olarak bağlanmasının ölçekle, nüfusla, coğrafi yapıyla, ekonomik şartlarla ya da kamu hizmetlerinin gerekleri ile ilgisi olmadığını en açık kanıtı Avrupa Konseyi'nin ödüllendirme kararının içeriğidir. Avrupa Konseyi, Bahçeşehir Belediyesi'ne; her alanda gösterdiği hızlı ve büyük değişiklikler, yeşil alanlar, sosyal projelerdeki başarılar, çocuklara yönelik projeler, kent sağlığı alanında yapılan projeler, kentsel dönüşüm projeleri, uluslararası aktivitelerin verimini ve etkisini arttırmak için gösterdiği çabalar ve üretip uyguladığı projelerin model olarak kabul edilmeye başlanması gibi kriterleri başarması sebebiyle Avrupa Şeref Bayrağı Ödülünü vermiştir.

İstanbul'da kapatılarak yeni kurulan ilçelere mahalle olarak bağlanan ilk kademe belediyeleri siyasi nedenlerle ve toptancı anlayış yüzünden hiçbir kamu yararı olmadan belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yönelik olarak kapatılmış ve mahalleye dönüştürülmüştür.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok öğeden biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin yararına olarak bir yasanın

kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

İstanbul'da Bahçeşehir örneğinde olduğu gibi siyasi amaçlara dayalı olarak ilk kademe belediyeleri kapatılırken yöre halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını kendi belediye yönetimi altında gidermesi önlenmiştir. Belediyeden mahalleye dönüşen yöre halkının belediye çalışmalarından memnun olması, belediye faaliyetlerinin Avrupa Konseyi'nce taçlandırılması önemsizdir.

Daha da vahimi, bütün bunlar halka sorulmadan yapılmıştır. Onlara, mahalli müşterek ihtiyaçlarınızı yeni oluşturacağımız yerel yönetimler aracılığı ile karşılayacaksınız denilmiştir. Yöre halkına hiç sormadan onların olurlarını almadan yasa zoruyla yapılmıştır.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

Anayasanın 127 nci maddesine göre, mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. "Yerinden yönetim" ilkesi, yerel yönetimlerin, o yerde bulunanların, ortak gereksinimlerini karşılamak için kendi seçtiği organlarca yönetilmesi anlamına gelmektedir. Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir. Getirilen düzenleme Anayasanın 127 nci maddesinde öngörülen yerinden yönetim ilkesinin gereği olan halkın katılımını artırıcı değil azaltıcı niteliktedir. Bu açıdan da kamu yararı yoktur.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesinde: "yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz" hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanunun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılınacak belediyede referandumun öngörülmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

".... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılınacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılınacak belediyenin hukuksal statüsünde

herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılınacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılınacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir."

Göröldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörölmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik şartına uygun olarak katılan beldede referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun katılan beldelede referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, ".... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir" dendikten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişiklikle, temel hak ve özgürlöklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiği yükümlölüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Tüzel kişiliği kaldırılan beldede referandum öngörölmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Yasanın 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkralarında yapılan düzenlemeyle, Diyarbakır'da Sur; İstanbul'da Arnavutköy, Ataşehir, Başakşehir, Beylikdüzü, Çekmeköy, Esenyurt, Sancaktepe, Sultangazi; İzmir'de Bayraklı ve Karabağlar ilçesi kurulması Anayasanın 2 nci, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır.

1) 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasının Anayasaya aykırılığı

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasında: Büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan ve ekli (42) sayılı listede adları belirtilen ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak aynı listede belirtilen ilçe belediyelerine mahalleleri veya mahalle kısımları ile birlikte katılmıştır.

Yani;

Adana'da 10 ilk kademe belediyesi; Seyhan, Yüreğir, Karaisalı ilçelerine,

Ankara'da 16 ilk kademe belediyesi; Ayaş, Bala, Çubuk, Elmadağ, Gölbaşı, Keçiören, Sincan, Mamak ilçelerine,

Bursa'da 15 ilk kademe belediyesi; Nilüfer, Osmangazi, Kestel, Mudanya, Gemlik ilçelerine

Gaziantep'te 5 ilk kademe belediyesi; Şahinbey, Şehitkamil, Oğuzeli ilçelerine,

İstanbul'da 21 ilk kademe belediyesi; Beykoz, Büyükçekmece, Sarıyer, Silivri, Şile, Tuzla, Eyüp ilçelerine,

İzmir'de 37 ilk kademe belediyesi; Aliağa, Bayındır, Buca, Çiğli, Foça, Gaziemir, Güzelbahçe, Kemalpaşa, Menderes, Menemen, Torbalı, Seferhisar ilçelerine,

Kayseri'de 19 ilk kademe belediyesi; Kocasinan, Melikgazi, Talas, İncesu ilçelerine,

Kocaeli'nde 13 ilk kademe belediyesi; Karamürsel, Gölcük, Körfez ilçelerine,

Konya'da 4 ilk kademe belediyesi; Meram, Selçuklu ilçelerine,

Sakarya'da 4 ilk kademe belediyesi; Akyazı, Hendek, Sapanca ilçelerine,

Samsun'da 3 ilk kademe belediyesi; Tekkeköy ilçesine mahalle olarak bağlanmıştır.

Böylece, 11 büyükşehir belediyesindeki 147 ilk kademe belediyesi toplam 52 ilçeye mahalle olarak katılmıştır.

Tüzel kişiliği kaldırılarak kapatılan ve yeni kurulan ilçelere mahalle olarak katılan ilk kademe belediyeleri, 10.07.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nu ile büyükşehir belediyesi sınırları içine alınmış ve statüleri belde belediyesinden ilk kademe belediyesine dönüştürülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Geçici 2 nci maddesi ile bu düzenleme yapılmasa, bu belediyelerin tüzel kişiliği belde belediyesi olarak devam edecek ve nüfusları 2000'den fazla olanların tüzel kişiliği devam edecekti.

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, 11 büyükşehir belediyesindeki 147 ilk kademe belediyesinin toplam 52 ilçeye mahalle olarak katılması kamu yararı amacına yönelik değildir.

5747 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle yeni kurulan ilçelere mahalle olarak katılan ilk kademe belediyeleri ile Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasıyla eski ilçelere mahalle olarak bağlanan ilk kademe belediyelerinin durumu aynı değildir.

Birinde yeni ilçe kuruluşu için bazı ilk kademe belediyeleri zorunlu olarak mahalleye dönüştürülmüştür. Diğerinde ise, hiçbir zorunluluk yok iken eskiden beri ilçe olan yerlere ilk kademe belediyeleri mahalle olarak katılmıştır.

İlk kademe belediyelerinin eskiden beri ilçe olan yerlere mahalle olarak bağlanması haksız ve yanlıştır. Adil değildir.

Örneğin: Ankara'da Hasanoğlu belediyesi, hiçbir haklı neden yok iken 13 km. uzaklıktaki Elmadağ ilçesinin mahallesi yapılmıştır.

1928 yılında Polatlı ilçesinin nahiyesi olarak kurulan ve Polatlı'ya 20 Km. uzaklıktaki Temelli, hiçbir makul nedene dayalı olmadan 50 - 70 Km. uzağındaki Sincan ilçesine mahalle olarak bağlanmıştır.

Temelli, Atatürk'ün talimatı ile Bulgaristan ve Romanya'dan göç eden göçmenler için kurulan ilk planlı köydür. Kurtuluş savaşında Atatürk ve silah arkadaşlarını 22 gün, 22 gece ağırlayan ve bugün müze olarak kullanılan "Alagöz Karargahı", Temelli'dedir. Gebze'den sonra Türkiye'nin en büyük Organize Sanayi Bölgesi, Temelli'de kurulmuştur. Organize Sanayi Bölgesinde 100 bin kişiye istihdam sağlaması amaçlanmakta olup, halen 5 bin kişi çalışmaktadır. 650 bin nüfusun yaşaması planlanan Temelli'de halen 50 bin konutun inşaatı devam etmektedir. Temelli belediyesi su ve kanalizasyon ile ilgili tüm alt yapı yatırımlarını tamamlamıştır. Şu anda 8.200 nüfusun ikamet ettiği Temelli Belediyesinin 2008 yılı bütçesi 21 milyon YTL olup, hiç borcu yoktur. Yasadan önce bağlı olduğu Polatlı ilçesi büyükşehir belediyesi sınırları dışındadır. Yeni düzenlemeden sonra, Temelli halkı mahalli müşterek ihtiyaçlarını yanı başındaki kendi belediyesinden değil bağlandığı 70 km uzaktaki ilçe belediyesinden giderirken merkezi yönetim tarafından sağlanan tüm hizmetler için de artık 20 km uzağındaki Polatlı ilçesine değil 70 km. uzaklıktaki Sincan ilçesine gidecektir. Görüldüğü gibi Temelli Belediyesini kapatmanın ve Sincan'a mahalle olarak bağlamanın hiçbir makul nedeni yoktur. Kamu yararı yoktur. Coğrafi şartlar uygun değildir. Ekonomik şartlar uygun değildir. Kamu hizmetinin gereği olarak Sincan ilçesine bağlanmak için hiçbir neden yoktur. Üstelik Yasanın gerekçesinde ileri sürülenlerin hiç biri Temelli için geçerli değildir; ölçek küçüklüğü söz konusu olmayıp, Temelli'nin borcu yoktur, yatırımı çoktur. (Temelli'nin 2008 bütçesi için Bak: EK 13)

1912 yılında kurulan Kayseri Erkilet Belediyesi, 1933 yılında kurulan Eskişehir Muttalıp Belediyesi mahalle haline getirilmiştir. Bursa'da 1953'de kurulan Umurbey Belediyesi Gemlik ilçesinin; Kayseri'de 1967'de kurulan Gesi Belediyesi Melikgazi ilçesinin; İzmit'te 1948 yılında kurulan Hereke Belediyesi Körfez ilçesinin mahallesi olmuştur.

Kapatılan bazı ilk kademe belediyeleri tarihi kimliği ile öne çıkan belediyelerdir. Tarihi Kentler Birliği üyeliğine kabul edilen çok sayıda kent belediyesi acımasızca kapatılmıştır.

Uzun yıllardır belediye yönetimi altında demokratik bir yönetime sahip olan vatandaşlarımız küçük hesaplar yüzünden cezalandırılmıştır. Köy statüsünden belediye statüsüne geçen bir yerleşim yerinde halk, yerel düzenlemelerle tanışmıştı. Halk, kendi özgür iradesi ile belediye meclisini ve belediye başkanını seçerek demokrasinin verdiği hakkı yaşıyordu. Şimdi belediyeleri kapatılarak mahalle haline dönüştürülmüştür.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

50 yıldır, 60 yıldır sahip oldukları belediyenin mahalleye dönüştürüldüğü yörelerde artık demokrasinin yaygınlaşması ve etkinleşmesinden söz edilemeyecektir. Yöredeki insanlar belediyelerinin mahalleye dönüşmesini istemiyor. Temelli'de yaşayan insanların mahalli

müşterek ihtiyaçlarını Temelli Belediyesi yerine Sincan Belediyesinin karşılaması aynı şey değil. 1912'den beri belediyeleri olan Erkilet'lilerin derdini, tasasını, sorunlarını Kocasinan Belediyesi ne kadar bilebilir.

Bağlandığı ilçeyle farklı şehir kültürüne sahip çok sayıda belediye var. Burada yaşayan insanların sorunlarını büyüterek yöre halkının ihtiyaçları karşılanabilir mi'

Bu durum, Anayasanın 5 inci maddesinde belirtilen; devletin, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak gibi amaç ve görevlerine ters düşen bir durumdur.

Anayasa ile güdülen ana amaç, Başlangıç'ta, belirtildiği gibi, Türk Ulusu'nun sürekli varlığı ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması biçimindedir. Bu ana amaca varılmasını engelleyebilecek ya da yozlaştırabilecek nitelikte hiçbir hak ve özgürlüğün Anayasada tanınmadığı, daha açık bir anlatımla, bu amacın Anayasanın tüm yapısına ilke ve kurallarıyla ruhuna egemen olduğu tartışma götürmeyen bir gerçektir.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir.

Anayasanın 127 nci maddesinde yer alan yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Belediyelerin kapatılması, yörenin mahalle olarak bir başka ilçeye bağlanması demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrası amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

İlk kademe belediyelerini mahalleye dönüştürme ve bunları bir başka ilçeye bağlama kararı, yapılacak yerel seçimlerle ve o yörelerde oluşan rantla bağlantılıdır. 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrası hükmü ile 52 ilçenin sınırları yeniden çizilmektedir.

Gerçekleştirilen bu operasyonla sadece seçimleri kazanmaya elverişli bir ortam yaratılmış olmamakta, bunun yanında Büyükşehirlerdeki yeni rant alanlarının yönetimi de ele geçirilmiş olmaktadır. İleri sürülen gerekçelerin arkasına saklanan gerçek, sınırları değiştiren ilçelerde belediye seçimlerini kazanmak ve şehirlerde oluşan rant alanlarını yönetmektir.

Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, 147 ilk kademe belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılması ve mahalle olarak 52 ilçeye bağlanması kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yöneliktir. 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrası bu bakımdan da Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

2004 yerel yönetim seçimleri öncesinde AKP benzer bir girişimde daha bulunmuştu. 5025 sayılı Yasada; nüfusu 2000'in altında olan belediyelerin tüzel kişiliklerinin, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın 27 Mart 2004 gününde kalkması, bu yerlerin aynı adla köye dönüşmesi, buralarda, 28 Mart 2004 gününde yapılacak yerel yönetim seçimlerinde, belediye yerine köy tüzel kişiliği organlarının seçilmesi öngörülmüştü.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer bu yasaı bir kez daha görüşülmesi için geri gönderdi. Cumhurbaşkanının geri gönderme yazısından sonra yasa TBMM'de ele alınıp görüşülmediği için yasalaşmadı.

2004 yılında yerel seçimlerden üç ay önce yapılmak istenen girişimin benzeri, 2008 yılında seçimlere on ay kala yapılmak istenmektedir.

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmışır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu hükme bağlanmıştır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali eski ilçelere mahalle olarak bağlanan beldelerde yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 de doldu. 5747 sayılı Yasanın 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasıyla yapılan düzenleme seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olduğundan ve Anayasada öngörülen bir yıllık süreden önce yürürlüğe sokulduğundan getirilen düzenleme, Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Türk demokrasi tarihinde Kırşehir'in ilçe haline getirilmesinde olduğu gibi, bir bölge halkının belli bir siyasi partiye oy vermiş bulunmalarından dolayı toptan cezalandırılmaları geçmişte de görüldü.

1953 yılında muhalefet partisini destekleyen Kastamonu'nun Abana ilçesi bir Kanunla köy haline getirildi ve iktidar partisini destekleyen Bozkurt belediyesi ilçe merkezi yapıldı.

Bu konu ili ilgili iptal başvurusunu inceleyen Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin Abana'dan kaldırılıp Bozkurt'a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 - 20, E.963 - 145 sayılı Kararı aynen şöyledir:

"Merkezi idarenin kuruluşuna ilişkin ilkelerini gösteren Anayasanın 115 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına şöyle denmektedir: Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

Bu hükme göre, Türkiye'nin gerek illere ayrılmasında, gerekse illerin öbür kademeli bölümlere ve bu arada ilçelere ayrılmasında gözönünde tutulacak alan ölçü, coğrafya durumu, iktisadi koşullarla kamu hizmetlerinin gerekleridir. İdari kademelere bölünmede bu anılan ölçülerin gözönünde tutulması ilkesi, bu kademelerin merkezlerinin belli edilmesinde de öncelikle uygulanır: Çünkü, il veya ilçenin veya diğer bir kademenin merkezi demek, oranın işlerinin toplandığı en önemli bir yer demektir, Bu bakımdan bir idari bölümün merkezinin, coğrafya durum, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre en uygun bir yerde bulunması Anayasa buyruğu olduğu gibi, bir merkezin değiştirilmesinde dahi yeni merkezin coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre eskisinden daha üstün bir yer niteliğini taşıması da, yine Anayasa buyruğudur. Demek ki, merkez değiştirmelerini merkezin eski merkeze göre coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri bakımından daha üstün olduğu açıkça anlaşılmadıkça, böyle bir değiştirme Anayasaya uygun sayılamaz..... Anayasanın Seçme ve Seçilme Hakkı başlıklı 5 inci maddesinde: Vatandaşlar kanunda gösterilen şartlara uygun olarak; seçme ve seçilme hakkına, sahiptir. Seçimler, serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yapılır denilmektedir. Buna göre seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümler, Anayasaya aykırı niteliktedir. Seçimlerde Abana'lıların C.H.P. ye ve Bozkurt'ların ise iktidar partisi olan D.P. ye oy verdikleri anlaşılmaktadır..... Dava konusu hükmün kabulü ile seçimlerde yurttaşların serbestçe oy kullanmalarının sınırlandırılması ve sonraki seçimler bakımından onların etki altında bırakılması yoluna gidildiği veya böyle bir yol tutulmadığı düşünülse bile, bu hüküm yüzünden yurttaşlar üzerinden bir korkunun seçim propagandası sırasında ortaya sürebilecek söylentilerle pek kolaylıkla yaratılabileceği ve seçim serbestliğinin rahatlıkla etkileyebileceği anlaşılmaktadır, Buna göre dava konusu hüküm Anayasanın 55 inci maddesine de aykırıdır ve bu bakımdan dahi iptal edilmelidir..... Anayasanın "Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde", Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir, Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Buna göre çıkarılması için kamu yararı bulunmayan bir kanun, Anayasanın 2 nci maddesi hükmüne aykırı nitelikte olur ve dava açıldığında iptali gerekir."

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesinin Abana ilçesi ile ilgili kararı, ilçelerin; coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre kurulması gerektiğini, seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağı, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin bölüneceği, başka ilçeye birleştirileceği, mahalleye veya köye dönüştürüleceği korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir.

Anayasamızın 13 üncü maddesi: "Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle ilk kademe belediyelerini mahalle olarak başka ilçelere bağlamak, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 67 nci ve 126 ncı maddelerine aykırıdır.

İlçelere mahalle olarak bağlanan ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliklerinin kaldırılması başka gerekçelerle de Anayasaya aykırıdır.

5747 sayılı Kanunun Gerekçesi'nde; "kırsal alandaki küçük belediyeler bakımından yapılan idari yapı değişikliğinin ilk adım belediyeleri açısından da gerekli olduğu, yeterli büyüklüğe sahip ilk kademe belediyelerinin ilçe belediyesine dönüştürüldüğü, diğerlerinin ise kendisine en yakın ilçe belediyesi ile birleştirildiği" belirtilmektedir.

Yerleşme tüm demokratik ülkelerde temel ilke kabul edilmiş iken bu Kanun toplumu merkezileşmeye yöneltmektedir. Yöre nüfusunun azlığı halkın denetimini ve yerel yönetime katılımını artırır. Yerleşmenin tercih edilmesinin temel nedeni budur.

Belediyelerin yaklaşık üçte birinin kapatılması yerleşmeye ve demokrasiye inancsızlığın en belirgin örneğidir. OECD'nin 2002 yılında yayınladığı bir rapora göre: Fransa'da 36.763, İtalya'da 8.100, İspanya'da 8.078, Belçika'da 589, Hollanda'da 548 belediye bulunmaktadır. Avrupa Birliğine üye olan diğer ülkelerle karşılaştırıldığında ülkemizdeki belediye sayısının azlığı açıkça görülür.

Kuşkusuz, yasa koyucu daha etkin ve verimli bir kamusal hizmet sağlamak amacıyla, yeni bir idari yapı oluşturabilir. Ancak etkinlik ve verimlilik sorunu, bu yasanın yaklaşımıyla yani sadece büyüklüğe ya da ölçüğe odaklanarak çözümlenebilecek bir sorun değildir. Bu ölçüt, etkin ve verimli hizmet sağlamak için gerekli şartlardan yalnızca biridir.

Belediyelerin borçlu olması kapatma gerekçesi olarak ileri sürülmektedir. Bu gerekçenin haklılığı yoktur. Çünkü kapatılan belediyeler içinde hiç borcu olmayan, değerli taşınmazlara sahip belediyeler de vardır. Bilerek, borcuyla baş edebilecek düzeyde borçlanarak yatırımlara girişen belediyeler de borçlu belediyeler kabul edilmiştir. Kaldı ki belediyelerin mali açıdan iyi durumda olmaması kötü yönetimle ilgili değildir. Yıllardır hemen herkes belediyelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanmadığını söylemektedir.

Büyükşehir sınırları içine alınarak ilk kademe belediyesi statüsüne sokulan bu belediyelerin gelirlerinin % 40'ına yakınına el konulmuştu. Böylece Anayasanın 127 nci maddesinde tanımı yapılan özerk yerel yönetim kuruluşu olma özellikleri iyice zayıflatılmıştı. Gelirleri ve yetkileri azaltılan ilk kademe belediyelerinin verimli hizmet vermiyorlar gerekçesiyle kapatılmalarına zemin hazırlandı. Öte yandan Anayasal güvenceye sahip bazı belediyelerin çıkar çevrelerinin önünde engel oluşturabilmeleri ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliklerinin bir an evvel kaldırılmasını gerektirdi.

İlk kademe belediyelerinin çoğu toptancı anlayış yüzünden hiçbir kamu yararı olmadan kapatıldı. Yöre halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını kendi belediye yönetimi altında gidermesi önlendi. Belediyeden mahalleye dönüşen yöre halkının belediye meclislerindeki temsil oranlarında da hak kayıpları olması önemsenmedi.

Daha da vahimi, bütün bunlar halka sorulmadan yapıldı. Onlara, mahalli müşterek ihtiyaçlarınızı yeni oluşturacağımız yerel yönetimler aracılığı ile karşılayacaksınız denildi. Yöre halkına hiç sormadan onların olurlarını almadan yasa zoruyla yapıldı.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

Anayasanın 127 nci maddesine göre, mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Görüldüğü gibi Anayasa, yerel yönetimlerin "büyüklük" esasına göre değil "yerinden yönetim" ilkesine göre kurulmasını öngörmüştür. Yerinden yönetim ilkesini gözetmeden ölçek küçüklüğü ve borçluluk gerekçesine dayanarak borçlu ve küçük olmayan tüm belediyeleri aynı gerekçeyle kapatmak yerinden yönetim ilkesine uygun değildir.

Anayasanın 127 nci maddesindeki "yerinden yönetim" ilkesi bağlamında belediyelerin o yerde bulunanların, ortak gereksinimlerini karşılamak için kendi seçtiği organlarca yönetilen kamu tüzelkişileri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Belediyelerin kapatılması, demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrası amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

Belediye tüzel kişiliğini kaldırarak mahalleye dönüştürmek yörede yaşayan halkın mahalli müşterek ihtiyaçları açısından demokratik bir yaklaşım değildir. Tüm ilk kademe belediyelerini toptancı bir yaklaşımla verimli ve etkin çalışıp çalışmadıklarını araştırmadan kapatmakta kamu yararı yoktur. Kapatılan belediyelerin içinde bilançoları sağlıklı olan çok sayıda belediye vardır. Kanun, küçük ölçekli olan verimli ve etkin değildir anlayışı ile hazırlanmıştır ki, bu da doğru bir yaklaşım değildir. Büyük ölçekli olmasına karşın etkin ve verimli olmayan belediyeler olduğu gibi küçük ölçekli olan ama verimli ve etkin çalışan belediyeler de vardır. Toptancı yaklaşım yanlıştır.

Öte yandan getirilen düzenleme Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartına aykırıdır. 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasıyla; 42 sayılı listede adları yazılı 147 ilk kademe belediyesi kapatılarak 52 ilçeye mahalle olarak bağlandı. Ancak bu bağlanma işlemleri yöre halkına sorulmadan yapıldı.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesinde: "yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz" hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanunun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılınacak belediyede referandumun öngörülmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

".... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılınacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılınacak belediyenin hukuksal statüsünde herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılınacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılınacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir."

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak katılan beldede referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun tüzel kişiliği kaldırılan beldelede referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik Şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, ".... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir" dendikten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişiklikle, temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükmüne bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiği yükümlülüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Tüzel kişiliği kaldırılan beldede referandum öngörülmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik Şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddesine aykırıdır.

Kısacası, Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, 42 sayılı listede adları yazılı 147 ilk kademe belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılması ve yine listede

adları yazılı 52 ilçeye mahalle bağlanması yukarıda açıklanan gerekçelerle Anayasanın 2 nci, 5 inci, 67 nci, 90 ncı, 126 ncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

1) 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrasının Anayasaya aykırılığı

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrası ile: İstanbul ilinde Eminönü ilçesi kaldırılmış, Eminönü Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleriyle birlikte Fatih Belediyesine katılmıştır.

3 bin yıllık bir şehir olan ve gece 30 bin, gündüz 3 milyon nüfusu barındıran; Roma, Bizans ve Osmanlı imparatorluklarına ev sahipliği yapan müzeleri ve tarihi mekânlarıyla İstanbul'un kültür ve turizm değeri olan Eminönü, mahalle yapılmıştır.

Yerebatan Sarayı, Topkapı Sarayı, Babıali, Sultan Ahmet, Süleymaniye, Kapalıçarşı, Mısır Çarşısı, Dikilitaş gibi sayısız tarihi eser bulunan Eminönü, merkezi yönetimin yıllardır izlediği yanlış politikalarla hem insansızlaştırıldı hem metruklaştırıldı. Devletin yapacağı yatırımlarla kültür, ticaret ve turizm merkezi olması gereken Eminönü, bakımsızlık ve terkedilmişlik yüzünden imalathanelerin merkezi oldu.

Anayasanın 126 ncı maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre: "Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır."

İlçeler kurulurken coğrafi ve ekonomik koşullar veya kamu hizmetinin gereği ölçütleri kullanıldığından ilçeler kapatılırken de aynı ölçütler kullanılmalıdır. Oysa Eminönü ilçesi kapatılırken Anayasanın 126 ncı maddesinde öngörülen ölçütler değil başka ölçütler kullanılmıştır.

5747 sayılı Kanunun Madde Gerekçesinde, İstanbul'daki tarihi dokunun idari bütünlüğünü temin amacıyla Eminönü ilçesinin kaldırılarak Fatih ilçesine katıldığı belirtilmiştir.

Başbakan Erdoğan, Eminönü'nün Fatih ilçesine bağlanmasına ilişkin eleştirilere yanıt verdiği konuşmasında, "Eminönü ilçesi Fatih'e katılırken, orada düşündüğümüz bir incelik var. Eminönü ilçesi 30 bin nüfusa sahip, gündüz 3 milyona yakın bir nüfus. 30 bin nüfusun Eminönü'ne sağladığı kaynakla, siz 3 milyonluk yükü kaldıramazsınız. Bilende bilmeyende konuşuyor" diyerek Eminönü'nün neden kapatıldığına açıklık getirmiştir.

Eminönü ilçesinin Anayasanın 126 ncı maddesinde öngörülen ölçütlere göre değil başka ölçütler uyarınca kapatılması Anayasanın 126 ncı maddesine aykırıdır.

Anayasanın 127 nci maddesindeki; "Mahalli idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır" hükmüne uygun olarak belediyelere yeterli gelir kaynağı sağlayamayan iktidar, Eminönü belediyesini, üzerindeki yükü kaldıramıyor gerekçesi ile kapatmıştır.

Oysa yıllardır belediyelerin en önemli gelir kaynağı olan merkezi yönetim bütçe gelirlerinden belediyelere ayrılan payların sadece nüfus esasına göre dağıtılmasının, belediyelere bütçeden ayrılan pay oranının yıllar içinde artırılması gerekirken azaltılmasının yanlışlığı söyleniyor.

Nüfusun yanında yöredeki sanayi yoğunluğunun, turizm veya kültür merkezi olmanın, sahip olunan tarihi dokunun, eğitim kurumlarının sayısının, gelişme hızının, üretim ve tüketim kapasitesinin, kültür ve eğitim seviyesinin, ekonomik faktörlerin bütçe gelirlerinden belediyelere ayrılan payların dağıtımında kriter olarak kullanılmasının gerekli olduğu söyleniyor.

Anayasa Mahkemesi, 13.05.2004 tarih ve 2003/77sayılı kararında bu doğrultuda karar oluşturdu. Büyük şehir belediyelerinin il merkezlerinde toplanan genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan payın dağıtımın sadece nüfus kriterine göre yapılmasını, Anayasanın 127 nci maddesindeki "yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması" ilkesine aykırı bulmuştur.

Doğru olan, yapılması gereken; belediye gelirlerinin artırılması ve payların nüfus dışı ölçütlerin de kullanılarak dağıtılması, belediyelerin kapatılması değil.

Belediyesi yük kaldıramayan bu yüzden kapatılması gereken; ancak ilçe olduğu için belediyesi kapatılamayan tek ilçe de Eminönü ilçesi değil.

Nitekim, İçişleri Bakanı, bu Yasanın TBMM Genel Kurulundaki görüşmeleri sırasında bir soruya aynen şöyle yanıt vermiştir.

"İlçeler vardır. İlçelerimizden nüfusu 2 binin altına düştüğü halde belediyesi devam etmektedir, böyle ilçelerimiz vardır; bunun sayısı 50'dir. Ama, ilçe hükmi şahsiyetini kaldırmadıkça belediyeyi kaldıramazsınız. Burada da biz öyle bir tasarrufta bulunmuyoruz, Eminönü dışında."

Anayasanın 10 uncu maddesine göre yasa önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Yasaların ve bu yasalarla getirilen kuralların genel olması hukuk devleti ve yasa önünde eşitlik ilkelerinin bir sonucudur. Yasaların genelliğinden anlaşılan, belli kişileri hedef almayan, özel bir durum gözetmeyen, önceden saptanıp, soyut biçimde herkese uygulanabilecek kurallar içermesidir. O halde yasa kurallarının her şeyden önce genel nitelikte olması, herkes için objektif hukuki durumlar yaratması ve aynı hukuki durumda bulunan kişilere ayırım gözetmeksizin uygulanabilir olması gerekir. Yasaların ve bu yasalarla getirilen kuralların genel olması hukuk devleti ve yasa önünde eşitlik ilkelerinin bir sonucudur. Yasaların genelliğinden anlaşılan, belli kişileri hedef almayan, özel bir durum gözetmeyen, önceden saptanıp, soyut biçimde herkese uygulanabilecek kurallar içermesidir. O halde yasa kurallarının her şeyden önce genel nitelikte olması, herkes için objektif hukuki durumlar yaratması ve aynı hukuki durumda bulunan kişilere ayırım gözetmeksizin uygulanabilir olması gerekir.

Bu nedenle ilçeler içinde sadece Eminönü ilçesinin ve belediyesinin kapatılması Anayasanın 10 uncu maddesine aykırıdır.

Aslında ileri sürülen kapatma gerekçelerinin arkasına saklanan başka gerekçeler var. Asıl amaç, belediye seçimlerini kazanmak ve oluşan rant alanlarını yönetmektir. Yoksa, kendisine verilen görevle orantılı gelir kaynağı olmadığı için üzerindeki yükü kaldıramayan, tek belediye Eminönü belediyesi değildir.

Eminönü ilçesinin kaldırılması, Eminönü Belediyesinin Fatih Belediyesine katılması kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yöneliktir.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok öğeden biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin yararına olarak bir yasanın kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu yazılıdır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali Eminönü'nde yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 de dolmuştur. 5747 sayılı Yasanın 1 inci maddesiyle yapılan düzenleme, seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olduğundan Anayasada öngörülen bir yıllık süreden önce yürürlüğe sokulduğundan Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Türk demokrasi tarihinde siyasi amaçlarla ilçe yapma, köye dönüştürme girişimleri AKP iktidarından önce de vardı.

Kırşehir'in ilçe haline getirilmesinde olduğu gibi, 1953 yılında muhalefet partisini destekleyen Kastamonu'nun Abana ilçesi bir Kanunla köy haline getirildi ve iktidar partisini destekleyen Bozkurt belediyesi ilçe merkezi yapıldı.

Bu konu ili ilgili iptal başvurusunu inceleyen Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin Abana'dan kaldırılıp Bozkurt'a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 - 20, E.963 - 145 sayılı Kararında, ilçelerin; coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre kurulması gerektiğini, seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağını, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin kapatılacağı, mahalleye dönüştürüleceğı, ilçe olmaktan çıkarılacağı korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir.

Anayasamızın 13 üncü maddesi: "Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliğı ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Yasanın 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrası ile yapılan düzenlemeyle Eminönü ilçesinin kaldırılması, Eminönü Belediyesinin Fatih Belediyesine katılması Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 67 nci ve 126 ncı maddelerine aykırıdır.

Eminönü ilçesinin kaldırılması, Eminönü Belediyesinin Fatih Belediyesine katılması başka gerekçelerle de Anayasaya aykırıdır.

Yerelleşme tüm demokratik ölkelerde temel ilke kabul edilmiş iken bu Kanun toplumu merkezileşmeye yöneltmektedir.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

Bu durum, Anayasanın 5 inci maddesinde belirtilen; devletin, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak gibi amaç ve görevlerine ters düşen bir durumdur.

Anayasa ile güdülen ana amaç, Başlangıç'ta, belirtildiğı gibi, Türk Ulusu'nun sürekli varlığı ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması biçimindedir. Bu ana amaca varılmasını engelleyebilecek ya da yozlaştırabilecek nitelikte hiçbir hak ve özgürlüğün Anayasada tanınmadığı, daha açık bir anlatımla, bu amacın Anayasanın tüm yapısına ilke ve kurallarıyla ruhuna egemen olduğu tartışma götürmeyen bir gerçektir.

Anayasanın 127 nci maddesine göre, mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Görüldüğü gibi Anayasa, yerel yönetimlerin "yerinden yönetim" ilkesine göre kurulmasını öngörmüştür. Yerinden yönetim

ilkesini gözetmeden başka gerekçelere dayanarak belediye kapatmak yerinden yönetim ilkesine uygun değildir.

Anayasanın 127 nci maddesinin birinci fıkrası, "yerinden yönetim" ilkesini açıklayan ikinci fıkrasıyla birlikte değerlendirildiğinde konu daha çok açıklık kazanmakta, yerel yönetimlerin, hukuksal yapıları ve işlevleriyle varlık amaçları gözetildiğinde, o yerde bulunanların, ortak gereksinimlerini karşılamak için kendi seçtiği organlarca yönetilen kamu tüzelkişileri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir. Oysa Yasadaki düzenleme, oluşan rantları yönetme isteğine ve siyasal nedenlere dayanmaktadır. Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Belediyenin kapatılması, o yörede yaşayan halkın bir başka belediyeye bağlanması demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle Kanunun 2 inci maddesinin (2) nolu fıkrası amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

Belediye tüzel kişiliğini kaldırarak bir başka belediyeye katmak yörede yaşayan halkın mahalli müşterek ihtiyaçları açısından demokratik bir yaklaşım değildir ve Anayasanın 127 nci maddesinde sözü edilen yerinden yönetim ilkesine aykırıdır. Mahalli müşterek ihtiyaçlar Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartına göre en yakın olan yerde giderilmelidir.

Öte yandan 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasıyla Eminönü belediyesinin kapatılması ve Fatih Belediyesine katılma işlemi yöre halkına sorulmadan yapıldı.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesinde: "yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz" hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanunun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılacak belediyede referandumun öngörülmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

".... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılacak belediyenin hukuksal statüsünde herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir."

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak katılan beldede referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun katılan beldelerde referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik Şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, ".... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir" dendikten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişiklikle, temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükmüne bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiği yükümlülüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Eminönü belediyesinin kapatılması ve Fatih Belediyesine katılma işleminde beldede referandum öngörülmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik Şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddesine aykırıdır.

Kısacası, Kanunun 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, İstanbul ilinde Eminönü ilçesinin kaldırılması, Eminönü Belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalleleriyle birlikte Fatih Belediyesine katılması yukarıda açıklanan gerekçelerle Anayasanın 2 nci, 5 inci, 10 uncu, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

2) 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarının Anayasaya aykırılığı

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) nolu fıkrasıyla:

Kadıköy İlçe Belediyesine bağlı Atatürk Mahallesinin bir kısmı Ümraniye İlçe Belediyesine,

Esenler İlçe Belediyesinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Proje Yolunun kuzeyinde kalan kısmı Başakşehir İlçe Belediyesine,

Esenler İlçe Belediyesinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Proje Yolunun güneyinde kalan kısmı Bağcılar İlçe Belediyesine katılmıştır.

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (4) nolu fıkrasıyla ise:

İstanbul İlde Gürpınar İlk Kademe Belediyesine bağlı Pınartepe Mahallesi ve Kıraç İlk Kademe Belediyesine bağlı Çakmaklı Mahallesinin TEM - D100 bağlantı yolunun batısı Büyükçekmece İlçe Belediyesine;

Çekmeköy İlk Kademe Belediyesine bağlı Mehmet Akif Ersoy Mahallesinin Ümraniye - Şile Yolunun güneyinde kalan kısmı Ümraniye İlçe Belediyesine;

Ömerli İlk Kademe Belediyesine bağlı Merkez Mahallesinin Ömerli Baraj Gölü içindeki Yarımada üzerinde bulunan Germeçli Tepesi, Akça İlyas Tepesi, Ziyaret Tepesi ve Koçullu Köyü Ziyaret Tepesi mevkilerinin Pendik İlçesine bağlı Kurtdoğan Köyüne;

Bahçeşehir İlk Kademe Belediyesinin 1. Kısım Mahallesinin TEM'in güneyinde ve TEM D100 bağlantı yolunun doğusunda kalan kısmı Avcılar İlçe Belediyesine katılmıştır.

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarıyla bazı belediye ve ilçe sınırlarının değiştirilmesi, yerel yönetim seçimleri ve o yörelerde oluşan rantlarla ilgilidir. Gerçekleştirilen bu operasyonla sadece seçim kazanmaya elverişli bir ortam yaratılmış olmamakta, bunun yanında İstanbul'daki rant alanlarının yönetimi de ele geçirilmeye uygun hale getirilmektedir.

Kanunun Madde Gerekçesinde 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarıyla getirilen düzenlemelerin gerekçesi belirtilmemiştir. Yani getirilen fıkra hükmünün hangi gerekçeyle getirildiği belli değildir. Hiç olmazsa diğer düzenlemelerde gerçekleri yansıtmaya da bir gerekçe ileri sürülmüştür. Getirilen bu düzenlemenin keyfiliği ve İstanbul'daki rant ve seçim hesaplarıyla ilgili olduğu çok açıktır.

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkraları hükmü ile; İstanbul ilinde Kadıköy, Esenler, Ümraniye, Başakşehir, Bağcılar, Büyükçekmece, Ümraniye, Avcılar ilçe belediyelerinin ve Pendik ilçesinin sınırları yeniden çizilmektedir.

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarındaki düzenleme, kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yöneliktir.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok öğeden biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin yararına olarak bir yasanın kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

Bu iktidar belediye sınırlarında değişiklik yapma girişiminde ilk defa bulunmuyor. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Geçici 2 nci maddesindeki düzenlemeye dayanarak 2005 yılından bu yana kendinden olmayan belediyelerin sınırlarını değiştirmek için çok sayıda girişimde bulunmuştur. Bu bağlamda İstanbul'da da Avcılar, Çatalca, Büyükçekmece, Bahçeşehir gibi belediyelerin sınırları değiştirilmek istendi. Sınır değişikliği yapılmak istenen alanların imara açık ancak yapılaşmanın olmadığı alanlar olması dikkat çekicidir. Bu sınır değişiklik kararlarının neredeyse tamamı İdari Mahkemelerde açılan davalarda iptal ettirildi.

İstanbul'da sınır değişikliği kararlarının kamu hizmetinin gereği veya coğrafi ve ekonomik şartlar gereği yapılmadığını, tamamen siyasi amaçlarla yapıldığını gösteren çarpıcı örneklerden biri Çatalca'daki sınır değişikliği kararıdır. 5216 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinin ardından Çatalca belediyesine bağlı, Yazlık, Gümüşpınar, Örcünlü, Çanakça, Kestanelik, Nakkaş, Bahşeyiş, Yassören ve Kızılcaali köyleri 19.08.2004 tarihinde Hadımköy Belediyesine bağlandı. Çatalca belediye başkanı üç ay sonra ANAP'tan istifa edip AKP'ye geçince köyleri yeniden Çatalca sınırlarına bağlandı.

İktidar, İstanbul'da yargı organlarından dönen sınır değişikliği kararlarını şimdi bu Yasa ile uygulamaya çalışmaktadır. Oluşan yargı kararlarını işlevsiz kılmaya çalışmaktadır. Bunun, Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesine ve hukuk devleti ilkesine aykırılığı açıktır.

(Örnek için - EK 11 - Esenyurt ilk kademe Belediyesinin talebi üzerine 5216 sayılı yasanın Geçici 2 nci maddesi uyarınca bu belediyenin sınırları içine alınmasını uygun gören İçişleri Bakanlığı'nın 27.10.2005 tarih ve 59005 sayılı onayını iptal eden İstanbul 1. İdare Mahkemesinin Esas No. 2005/3229, Karar No. 2007/2850 sayılı Kararı.)

Anayasanın 67 nci maddesine göre, sonucu yönünden seçimlerle doğrudan ilgili olan bir yasal düzenlemenin seçimlerden en az bir yıl önce yapılması zorunludur.

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu hükme bağlanmıştır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali eski ilçe sınırlarının değiştirildiği yerlerde yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

Bu nedenle 5747 sayılı Yasanın 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkraları ile yapılan ve İstanbul ilindeki 9 ilçenin sınırında değişiklik yapan düzenleme, seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olduğundan ve 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihinin 1 Ocak 2009 olması karşısında Anayasada öngörülen bir yıllık süreden önce yürürlüğe sokulduğundan Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin Abana'dan kaldırılıp Bozkurt'a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 - 20, E.963 - 145 sayılı Kararında: "Seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağı, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediye ve ilçe sınırlarının değiştirileceği korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir.

Anayasamızın 13 üncü maddesi: "Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımalıdır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarında yapılan düzenlemeyle İstanbul'da 9 ilçenin sınırlarında değişiklik yapmak Anayasanın 2 nci ve 67 nci maddelerine aykırıdır.

Öte yandan getirilen düzenleme Avrupa Yerel Yönetim zerklik şartına aykırıdır. 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarıyla; İstanbul'da 9 ilçenin sınırlarında değişiklik yapılmıştır. Ancak bu değişiklikler yöre halkına sorulmadan yapılmıştır.

Yerel Yönetim zerklik şartının 5 inci maddesinde: "yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz" hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim zerklik şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanunun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılınacak belediyede referandumun ngrlmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

".... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılınacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının ngrlmş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılınacak belediyenin hukuksal statüsünde herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılınacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılınacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir."

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldeye ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak katılan beldeye referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun, tüzel kişiliği kaldırılan beldelerde referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik Şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, ".... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir" dindikten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişiklikle, temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükmüne bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiği yükümlülüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Sınırları değiştirilen beldelerde referandum öngörülmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik Şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddesine aykırıdır.

Kısacası, Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarındaki düzenlemeyle, 9 belediyenin sınırlarının değiştirilmesi yukarıda açıklanan gerekçelerle Anayasanın 2 nci, 67 nci, 90 ıncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

3) 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasının Anayasaya aykırılığı

5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası ile bu Kanuna ekli 44 sayılı listede adları yazılı belediyelerin tüzel kişilikleri, ilk mahalli idareler seçiminden sonra geçerli olmak üzere kaldırılarak köye dönüştürülmektedir.

44 sayılı listede adları yazılı belediyelerin sayısı 863 dür. Bir başka ifadeyle Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2007 Nüfus Sayımı Sonuçlarına göre nüfusu 2000'den az olan 863 belde belediyesi, bu Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki hükümle köye dönüştürülmektedir.

Türkiye'de 2011 belde belediyesi vardı. Belde belediyelerinin 863'ü bu Kanunla köye dönüştürülerek kapatılmıştır. Rakamlar, 5747 sayılı Kanununla belediyelerin üçte birinden fazlasının kapatıldığını göstermektedir.

Bugüne kadar ne (1930 yılında kabul edilen) 1580 sayılı Belediye Kanununun ne de 5393 sayılı Belediye Kanununun yürürlükte olduğu süre içinde hiç belediye kapatılmamıştır. 1923'de 436 olan belediye sayısı, 2008 yılının başında 3225 olmuştur. Belediyeler Kanunu Tasarısı 59. Hükümet tarafından 3 Mart 2004 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulduğunda belediye sayısı 3215 idi. 1930 yılından beri nüfusu 2000'in altına düşse bile hiç belediye kapatılmamıştır.

5747 sayılı Kanunun Gerekçesi'nde; küçük yerleşim birimlerindeki belediyelerin kaynak oluşturma kapasitesi bulunmadığından küçük belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aktarılan paya bağımlı hale geldiği, nüfusu küçük belediyelerin kaynak sıkıntısı nedeniyle mali yapılarının bozulduğu ve borçlarının giderek arttığı, bunların hizmet yerine borç üreten bir yapıya dönüşmelerinin kaçınılmaz olduğu, sürekli borçlanmalarına rağmen bu belediyelerin temel alt yapı ihtiyaçlarının karşılanmadığı, BELDES projeleri ile alt yapı ihtiyaçlarının karşılanacağı ama alt yapı tesislerinin inşasının yeterli olmadığı, bunların sürekli bakımı ve işletilmesi de gerekeceği, bu belediyelerin ileri teknoloji gerektiren katı atık ve su arıtma gibi yatırımları gerçekleştiremeyecekleri, teknik kapasite yetersizliği nedeniyle imar ve ruhsat işlemlerinin yeterli kalitede olmadığı ileri sürülmektedir.

Gerekçede ileri sürülen bu sav, yeni değildir. 2004 yılında TBMM'ne sunulan Belediye Kanununun Gerekçesinde de benzer şeyler söyleniyordu.

Bu gerekçeye dayalı olarak belediyelerin kapatılması ve köye dönüştürülmesindeki amacın kamu yararı sağlamak olmadığı çok açıktır. Küçük ölçekli olan verimsizdir anlayışı doğru bir yaklaşım değildir. Büyük ölçekli olmasına karşın verimsiz çalışan belediyeler olduğu gibi küçük ölçekli olan ama verimli çalışan belediyeler de vardır. Ayrıca belediyelerin etkili görev yapamamalarının sebebi ölçek küçüklüğü değildir. Belediyelerin yeterli gelir kaynakları yoktur. Özellikle yeni belediye yasası ile yerel yönetimlere çok sayıda yeni görevler yüklenmiş buna karşılık yerel yönetimlere aktarılan hizmet alanı ölçüsünde kaynak sağlanmamıştır. Anayasanın 127 nci maddesinde yer alan: "Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır" kuralına karşın yıllardır belediye gelirleri yasası çıkarılmamıştır. Üstelik uygulamada yıllar içinde belediyelere aktarılan pay azaltılırken küçük belediyelerin payları dağıtım nüfus ölçütüne göre yapıldığı için daha da azalmıştır. Nüfusa göre dağıtımda yaz - kış, gece - gündüz nüfus farklılıkları bile dikkate alınmamaktadır. Belediyenin bulunduğu yörenin turistik merkez olması, o yörede tarihi ve kültürel dokunun bulunması ve benzeri faktörler dikkate alınmamaktadır.

Yerel yönetimlerin tümü açısından en önemli gelir kaynağı, bütçe vergi paylarıdır. Öncelikle bu payların anlamlı bir orana yükseltilmesi ve nüfus dışı ölçütlerin de dikkate alınarak yerel yönetimlere dağıtılması gerekir. Yapılması gereken şey belediyelerin yetkilerini ve gelirlerini artırmaktır. Kapatmak çare değildir. Belediye yönetimi altında yaşayan insanlar kasabalarının köye dönüştürülmesini istemiyor. Köy olmak istemiyor.

Belediyeler kapatılınca yörede yaşayan insanların ihtiyacı sona mı erecek' Okul, su, yol, kanalizasyon, hastane, konut vb. ihtiyaçları bitecek mi' Kapatılan belediye yönetimlerinin devredileceği il özel idareleri veya köylere hizmet götürme birlikleri bu ihtiyaçları kaynak kullanmadan mı sağlayacak' Bahane olarak ileri sürülenler il özel idareleri veya köylere hizmet götürme birlikleri için geçerli olamayacak mı'

Yerel yönetimler kendilerine verilen görevleri yerine getirmek için yeterli kaynağa kavuştuğunda, küçük belediyeler ölçek küçüklüğünü kolayca avantaja dönüştürebilirler. Buralarda yolsuzluk, verimsizlik olmaz. Kaynaklar yerel önderler aracılığı ile en yüksek faydayı sağlayacak şekilde kullanılır. Yeter ki bunlara yeterli kaynak tahsis edilsin. Kapatılacak olan belediyelerde yaşayan yöre halkı, hizmete en çok ihtiyaç duyan vatandaşdır. Bu vatandaşlarımız belediyelerine aktarılabilecek daha çok kaynakla hizmet almayı beklerken, onlara belediyelerinin kapatılacak deniyor.

Kapatma gerekçelerden biri de: "Küçük ölçekli belediyeler büyük tutarda parasal kaynak gerektiren içme suyu, kanalizasyon ve arıtma tesisi gibi yatırımları yapamıyor" gerekçesidir. Bu gerekçe, gerçekleri yansıtan ama sadece kapatılanlar için değil tüm belediyeler için geçerli olan bir savdır. Böyle olduğu için Hükümet, 18.04.2007 tarihinde kabul edilen 5625 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun'un 2 nci maddesi ile belediye teşkilatı olan yerleşim yerlerinin içme, kullanma ve endüstri suyunun temini ve kanalizasyon hizmetleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye DSİ Genel Müdürlüğünü yetkili kıldı. Eski düzenlemeye göre, DSİ Genel Müdürlüğü yalnızca Ankara, İstanbul, İzmir ve nüfusu 100.000'i aşan şehirlerde yetkili idi. Diğer şehirlerde ise İller Bankası yetkili idi. Yapılan bu yasa değişikliği ile DSİ Genel Müdürlüğü'ne belediye teşkilatı olan tüm yerleşim yerlerinin "içme, kullanma ve endüstri suyunu temin etme" görevi verildi ve bu göreve "kanalizasyon" hizmetleri de eklendi. Büyük tutarda parasal kaynak gerektiren su ve kanalizasyon yatırımları için bir merkezi yönetim kuruluşu olan DSİ Genel Müdürlüğü yetkili kılındı. Katı atık ve arıtma tesislerini yapımı için de mahalli idare birliklerinin kurulması ve bu birliklere katılımın Bakanlar Kurulu Kararı ile zorunlu kılınabilmesi için 26.05.2005 tarih ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda düzenleme yapıldı. BELDES Projesi başlatıldı. Yani Kanunun Gerekçesinde ileri sürülenler gerçekleri yansıtmıyor. Belediyelerin gerçekleşen su ve kanalizasyon yatırımlarının bakım ve onarımını yapamayacakları savı da gerçekleri gizleyen spekülatif bir söylemdir. İleride ortaya çıkacak olan bakım, onarım ihtiyacı bu yeni düzenleme nedeniyle ortadan mı kalkacak' Belediyeler kapatıldığı için bakım ve onarımlar kaynak gerektirmeden mi yapılacaktır'

Söz konusu belde belediyeleri kapatıldığında, buralarda yaşayan halk, başta yerel hizmetler olmak üzere eğitim, sağlık, ulaştırma hizmetlerinden yoksun kalacaktır. Bu hizmetlerin karşılanmaması ve aksatılmasıyla bu yerleşmelerdeki nüfus bu hizmetlere daha rahat ulaşacakları kent merkezlerine göçe başlayacaktır. Kırsal kesimdeki nüfus azalacaktır. Mera ve hazine arazileri üzerindeki düzensiz yapılaşma hızla artacaktır. Kapatılan belediyelerin çoğunun imar planı vardır. Belediyeler 3194 sayılı imar kanununa tabi iken bir anda 3367 sayılı Köy Kanununa tabi olacaklarından mevcut uygulama imar planlarının uygulanmasında sıkıntılar ortaya çıkacaktır. Yöre halkına günlük çalışma saatleri dışında da hizmet veren belediye yönetiminin kapatılması, hizmet kalitesini düşürecektir. Tüm bu nedenlerle belde belediyelerinin kapatılmasında kamu yararı yoktur.

Yerleşme tüm demokratik ülkelerde temel ilke kabul edilmiş iken bu Kanun toplumu merkezileşmeye yöneltmektedir. Yöre nüfusunun azlığı halkın denetimini ve yerel yönetime katılımını artırır. Yerleşmenin tercih edilmesinin temel nedeni budur. Belediyelerin yaklaşık üçte birinin kapatılması yerleşmeye ve demokrasiye inançsızlığın en belirgin örneğidir. OECD'nin 2002 yılında yayınladığı bir rapora göre: Fransa'da 36.763, İtalya'da 8.100, İspanya'da 8.078, Belçika'da 589, Hollanda'da 548 belediye bulunmaktadır. Avrupa Birliğine üye olan diğer ülkelerle nüfusları da gözönünde tutularak karşılaştırıldığında ülkemizdeki belediye sayısının azlığı açıkça görülür.

Kapatılan belediyelerin içinde bilançoları nüfusu 2000'den fazla olan belediyelerden daha sağlıklı olan çok sayıda belediye vardır. Borçsuz belediyeler vardır. Borcu ile baş edebilen belediyeler vardır. Sürdürülebilir, baş edilebilir borç, olumsuzluk değil olumluluk göstergesidir. Öyle olmasa ne özel sektörün ne de Devletin borçlu olmaması gerekirdi. Dünyanın en büyük ülkelerinin, en büyük şirketlerinin bile borcu vardır. Nüfusu 2000'in altına düşen belde belediyelerini toptancı bir yaklaşımla verimli ve etkin çalışıp çalışmadıklarını araştırmadan kapatmakta kamu yararı yoktur. Toptancı yaklaşım yanlıştır. Her belediye farklıdır.

Belediyelere görevleri ile orantılı gelir sağlama görevi yerine getirilmeden, bunlara gelir kaynakları yaratma olanağı sağlamadan, bütçe gelirleri hâsılatından dağıtılan gelirleri adil bir şekilde dağıtmadan nüfusu 2000'den az belediyeleri kapatmak doğru değildir. Bütün bunlar yapılmadan küçük ölçekliler verimsizdir gibi yanlış bir varsayım ile yasal düzenleme getirmek haksızdır.

Kapatılacak belediyelerin içinde çok uzun yıllardır belediye olarak hizmet veren belediyeler var.

Örneğin; 1896'da kurulan (Artvin) Kılıçkaya Belediyesi, 1903 yılında kurulan (Amasya) Gümüş Belediyesi, 1953 yılından beri belediye olan (Sivas) Çepni Belediyesi, 1972 yılında kurulan Muğla (Bafa) Belediyesi, 1957 yılında kurulan (Aydın) Yenice Belediyesi, 1968'de kurulan (Burdur) Bozluca Belediyesi, 1972'de kurulan (Ardahan) Ortakent Belediyesi, 1971 yılında kurulan (Ordu) Yalıköy Belediyesi, 1968'de belediye olan (Manisa) Nuriye Belediyesi köye dönüştürülmektedir.

Belediye iken köye dönüştürülen yerler arasında sadece Türkiye'nin değil Dünya'nın en önemli beldeleri vardır.

Bunlardan; borcu olmayan, 7000 turistik yatak belgesi ve yat limanı olan, yaz nüfusu 15 bini bulan, 200 yabancı konut satın alarak yerleştiği Marmaris'in turistik beldesi Turunç belediyesi nüfusu 2000'in altında gerekçesi ile köye dönüştürülmektedir.

Turizmde öncelikli yöre ilan edilen Çorum Alacahöyük Belediyesi de kapatılmaktadır.

Yılda 2 milyon turist ziyaret ettiği, 1985'de Dünya Miras Listesine giren, milli park ve SİT alanı ilan edilen Göreme belediyesi de köye dönüştürülmektedir.

Ege'nin tek kar yağın ve uluslararası standartlara göre kayak yapılan Bozdağ Belediyesi kapatılmaktadır.

Bektaş költürünün en önemli merkezi Hasandede Belediyesi köye dönüştürülmektedir.

Yüz binlerce turistin ziyaret ettiği Dünya miras listesinde olan Afrodias'ın olduğı Geyre Belediyesi kapatılmaktadır.

(Isparta) Körköler Belediyesinin nüfusu 1.995, (Adıyaman) Köseceli Belediyesinin nüfusu 1998, (Elâzığ) Baltaş Belediyesi'nin nüfusu 1.999 olduğı için kapatılacaktır.

Mersin'de Büyükeceli beldesinde nükleer enerji santrali kurulacak ama belediyesi kapatılmaktadır.

Jeotermal kuyularına sahip olduğı için ekonomik bakımdan hiçbir güçlüğü olmayan borçsuz Aydın ili Salavatlı Belediyesi de kapatılacaktır.

Kapatılacak belediyeler arsında Atatürk'ün Büyük Taarruzda hücum emri verdiğı Zafertepe, 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in memleketi İslamköy, 20 yıldır Japonya Ortadoğı Költür Merkezi tarafından Kalehöyük'te arkeolojik kazılar yapılan ve Japonların müze kurmaya hazırlandığı Kırşehir'in Kaman İlçesi'ne bağılı Çağırkan da yer alıyor. Ünlü TV

dizisi Asmalıkonağ'ın çekildiği ve turizm ve hediyelik eşya satışlarının patladığı Mustafapaşa da belediye olmaktan çıkarılmaktadır.

Haksız olan, yanlış olan, adil olmayan bir yasal düzenlemenin amacı kamu yararı olamaz. Hukuk devletin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir. Buna göre çıkarılması için kamu yararı bulunmayan bir kanun, Anayasanın 2 nci maddesi hükmüne aykırı nitelikte olur. Bu nedenle 5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Uzun yıllardır belediye yönetimi altında demokratik bir yönetime sahip olan vatandaşlarımız küçük hesaplar yüzünden cezalandırılıyor. Köy statüsünden belediye statüsüne geçen bir yerleşim yerinde halk, yerel düzenlemelerle tanışmıştı. Halk, kendi özgür iradesi ile belediye meclisini ve belediye başkanını seçerek demokrasinin verdiği hakkı yaşıyordu.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

Kasabadan köye dönüştürülen nüfusu 2000'den az olan belediyelerin bulunduğu yörede artık demokrasinin yaygınlaşması ve etkinleşmesinden söz edilemeyecektir. Yöredeki insanlar kasabalarının köye dönüşmesini istemiyor. 40 yıldır, 50 yıldır belediye yönetimi altında yaşayan insanlar köy yönetimi altında yaşamak istemiyor.

Belediye yönetimi gibi köy yönetimine göre daha gelişmiş bir yönetime sahip halk, birden bire "köylü halka" dönüşünce onur kırıcı bir işleme maruz kalmış olma duygusu içine girmiştir.

Bu durum, Anayasanın 5 inci maddesinde belirtilen; devletin, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak gibi amaç ve görevlerine ters düşen bir durumdur.

Anayasa ile güdülen ana amaç, Başlangıç'ta, belirtildiği gibi, Türk Ulusu'nun sürekli varlığı ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması biçimindedir. Bu ana amaca varılmasını engelleyebilecek ya da yozlaştırabilecek nitelikte hiçbir hak ve özgürlüğün Anayasada tanınmadığı, daha açık bir anlatımla, bu amacın Anayasanın tüm yapısına ilke ve kurallarıyla ruhuna egemen olduğu tartışma götürmeyen bir gerçektir.

Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Belediyelerin kapatılması, demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle 5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

2004 yılında 5393 sayılı Kanunla nüfusu 2000'in altında olan belediyelerin kapatılması kabul edildiğinde Kanunun Gerekçesinde 2000 yılı Nüfus Sayım Sonuçlarına göre bu durumda olan belediye sayısının 340 tane olduğu açıklanmıştı. Kapatma işlemi çeşitli yasal düzenlemelerle 2009 yılına ötelenerek ve kapatma işleminin 2000 yılı değil 2007 yılında yapılacak Nüfus Sayım Sonuçlarına göre yapılacağı hükme bağlanarak bu geçen süre içinde doğal olarak belediyelerin çoğunun nüfusunun 2000'in üstüne çıkması bekleniyordu. Bu beklenti 2007 sonuçları açıklanan kadar devam etti. Sonuçlar açıklandığında beklenenin tam tersi oldu. Türkiye'nin nüfusu azaldı. Kapatılacak belediye sayısı azalacağına yaklaşık üç kat artarak 863'e yükseldi. Yasa koyucunun iradesinden, beklentisinden, tahmininden tamamen farklı olan bir durum ortaya çıktı.

2000 yılında yapılan sayımda Türkiye'nin nüfusu 67.8 milyon kişi idi. Bilim adamları TÜİK'in daha önce yayımlamış olduğu verilerden yola çıkarak 2007 yılı ortası için 73.9 milyon, yılsonu için de 74.2 milyon tahmininde bulunuyorlardı. Ama açıklanan sayı 70, 5 milyon oldu. Bu tahminlerle TÜİK'in açıklaması arasında 3.5 milyon farklılık var. Sonuçlardan hangisinin hatalı olduğu hala tartışılıyor. TÜİK, daha önceki projeksiyonlara göre 3.5 - 4 milyon daha az çıkan nüfus azalmasının nereden kaynaklandığını, şüphe uyandırmayacak biçimde ortaya koyamamıştır.

Böyle bir belirsizlik ve kuşku ortamında sağlıklı, haklı, adaletli bir yasal düzenleme yapma olanağı yoktur.

Bu gelişmeler yasa koyucunun amacına, iradesine, beklentilerine uygun değildir. Üstelik 2007 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayım Sonuçlarının doğruluğu konusunda kamuoyunda büyük şüpheler oluşmuş, açıklanan sonuçlara çok sayıda itiraz olmuştur. Bu itirazların bir kısmı yargıya taşınmış bazı belediyeler nüfuslarının yeniden tespit edilmesi talebinde bulunmuştur.

TÜİK'in 2007 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayım Sonuçlarını yargıya götüren çok sayıda belediyeden biri olan Erzincan ili Yaylabaşı Belediyesi Sivas Bölge İdare Mahkemesine 1966 olarak açıklanan nüfusunun 2020 olarak düzeltilmesi talebiyle başvurmuştur. Yaylabaşı Belediyesi'nin başvurusunda özetle şöyle denilmektedir: "Belediyemizde yıllardır yaşamakta olan berberimiz, muhtarımız, komutanımız ve çiftçi vatandaşlarımızdan 54 kişiden 31'i TÜİK personeli tarafından adreslerinde sayılmalarına rağmen TÜİK'in adres ve sokak numaralarını yazmada yaptığı hata yüzünden sisteme dahil edilmemişlerdir. 23 kişi ise beldemizin meskun sahasının dışında bulunan küme evlerimizde yaşamaktadır. Buralarda sayım yapılmadığı anlaşılmaktadır. Sisteme dahil edilmeyen kişiler 2008 yılının Ocak ve Şubat aylarında Erzincan Merkez İlçe Nüfus Müdürlüğüne müracaat ederek kayıtlarını yaptırmıştır. Sisteme dahil edilmeyen 54 kişinin tespitinin yapılarak nüfusumuzun 2020 olarak düzeltilmesini talep ederiz." (Bak: EK 14)

TÜİK'in yaptığı sayım sonuçlarına yargı organı nezdinde itiraz eden belediyelerden biri olan (Antalya) Abdurrahmanlar Belediye Başkanlığı da 1.988 olarak açıklanan nüfusunun hatalı olduğunu, hatanın kaynağının belde belediyesi sınırları içinde olan "Zümrüt", "Çıtlıklı" ve "Töngüçlü" mahallelerindeki nüfusun belde sınırı dışında olan ve hiçbir sınır ihtilafının olmadığı Şatırlı köyü nüfusunda gösterilmiş olmasından kaynaklandığı ileri sürerek Antalya 2. İdare Mahkemesine 07.03.2008 tarihinde dava açmıştır. (Bak: EK 15)

TÜİK'in yaptığı sayım sonuçlarını yargıya götüren belediyelerden bir diğeri (Antalya) Dağbeli Belediye Başkanlığı'dır. Antalya 2. İdare Mahkemesine verilen dilekçede, Dağbeli Belediyesinin 1.828 olarak açıklanan nüfusunun 2000 yılında 3.912 olduğu, 2007 yılında

yapılan referandumda belde 1.773 seçmen kaydının bulunduğu, belde 1050 meskenin mevcut olduğu, 1019 elektrik, 1054 su aboneliği olduğu, saptanabildiği kadarıyla 245 kişinin sayımının yapılmadığı, sayımı yapılmayanlar arasında Belediye Başkanı ve eşinin de bulunduğu, belediye başkanının sadece oğlunun sayıldığı belirtilmiştir. (Bak: EK 16)

(Erzincan) Mercan Belediye Başkanlığı da 1989 olarak açıklanan nüfusunun hatalı olduğunu ileri sürerek belde oturan 14 kişinin TÜİK tarafından 31.12.2007 tarihinden önce kaydedilmediğine dair Tercan Sulh hukuk Mahkemesine başvurmuş ve mahkeme 03.03.2008 tarihinde 14 kişinin 31.12.2007 tarihinden önce yerleşmek sureti ile Mercan Beldesinde ikamet ettiklerini tespit etmiştir. (Bak: EK 17)

Dava açanlardan bir diğeri, (Kütahya) Balıköy Belediye Başkanlığı'dır. TÜİK, Balıköy belediyesinin nüfusunun 1955 olduğunu açıklamıştır Balıköy Belediye Başkanlığı madende çalışanların, öğretmenlerin ve bazı vatandaşların sayılmadığını ileri sürerek TÜİK'in hatalı sayım yapması nedeniyle İdare Mahkemesine dava açmıştır. (Bak: EK 18)

Benzer şekilde (Kütahya) Günlüce Belediyesi de TÜİK'in hatalı sayım yapması nedeniyle İdare Mahkemesine de dava açmıştır. Dava dilekçesinde belde ikamet eden 13 öğretmen, 2 doktor ve 1 hemşirenin aileleri ile birlikte belde nüfusu içinde sayılmadığını ileri sürülmüştür. (Bak: EK 19)

Burada örnek olarak verilenler dışında TÜİK'in sayım sonuçlarını yargıya götüren çok sayıda belediye vardır.

Anayasanın 36 ncı maddesinde, herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahip olduğu öngörülmüştür. Nüfusu 2000'in altına düşen belde belediyelerinin tüzel kişiliklerinin yasal düzenlemeyle kapatılarak köye dönüştürülmesi, bunların kişisel menfaatini ihlal eden bir idari işlem hakkında açtıkları dava lehlerine sonuçlansa bile hiç bir etki doğurmayacaktır. Bunun yargı kararlarını işlevsiz hale getireceği, dolayısıyla kuvvetler ayrılığı ve hukuk devleti ilkesine aykırı olacağı açıktır. Yargı organlarının idari işlemin iptali yönündeki kararları bu belediyelere yeniden tüzel kişilik kazandırmayacağından bunların hak arama hürriyetleri önlenmiş olmaktadır. Anayasamızın 13. Maddesi: Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Hak arama hürriyetine getirilen bu sınırlama Anayasaya aykırıdır. Bu nedenle 5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası ile getirilen düzenleme Anayasanın 2 nci 13 üncü ve 36 ncı maddelerine aykırıdır.

Kanunun Gerekçesinde kapatılma için ileri sürülen nedenlerden biri de, nüfusu 2000'in altına düşen belde belediyelerinin 5393 sayılı Kanunun hükümlerine göre zaten kapatılmalarının gerektiğidir.

Gerçekten de 03.07.2005 tarihinde kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanununda; yeni belediye kurulması için nüfusun en az 5.000 olması şart koşulmuş ve nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin, köye dönüştürülmesi öngörülmüştür.

Ancak nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin kapatılması ile ilgili düzenleme büyük tepki toplayınca, 5393 sayılı Kanunun Geçici 3 üncü maddesine konulan hükümle; nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerden Kanunun birleşme ve katılma hükümlerinden yararlanmak

isteyenlerin köye dönüştürme işleminin 31.12.2006 tarihine kadar uygulanmaması kabul edilmiştir.

Nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin kapatılması işleminin 2007 yılının başına kadar ertelenmesi de tepkileri dindirmediğinden bu kez 5594 sayılı yasa ile; nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin kapatılması işlemi ilk mahallî idare seçimlerine, yani 2009 Mart'ına kadar ertelenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununda bu Kanunda öngörülen nüfus büyüklüğü için Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca bildirilen nüfusun esas alınacağına dair hüküm vardır. Ancak, 2009 yılında gerçekleşecek kapatılma işleminin 2000 yılı Nüfus Sayım Sonuçlarına göre yapılması da adil olmadığından 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun geçici maddesinde yapılan bir düzenleme ile nüfus tespit işlemlerinin ikametgâha dayalı nüfus kayıt sisteminin kurulmasına kadar ertelenmesi kabul edilmiştir.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2007 Nüfus Sayımı Sonuçlarına göre 863 belde belediyesinin nüfusu 2000'den az çıkmıştır.

Bütün bu gelişmelerden sonra AKP Hükümeti, 5393 sayılı Belediye Kanununda öngörülen idari işlemlerle tüzel kişiliği kaldırma yerine, bunu Kanunla yapmayı tercih etmiştir.

Gerçekten de 5393 sayılı Belediye Kanununun 11 inci maddesinde yer alan düzenlemeye göre, nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin Danıştay'ın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname ile köye dönüştürülmesi gerekmektedir.

Bu yol seçildiğinde her belediye için Bakanlığın teklifi, Bakanlar Kurulunun ve Danıştay'ın kararı gereklidir. 1580 sayılı Yasadaki "Danıştay'ın kararı" ibaresi 5393 sayılı yasada "Danıştay'ın görüşü" ibaresine dönüştürülmüştür. Ama bu dönüştürme sonuca fazla etkili değildir. Danıştay'ın olumsuz görüşüne karşın kapatma gerçekleşirse itiraz halinde Danıştay'ın son kararı vereceği tabidir.

Bu yol seçilmemiştir. Çünkü bu yolla belediye kapatmanın süresi uzayacağı gibi bazıları da yargıdan dönebilir. Oysa AKP Hükümetinin acelesi var. İdari yol izlenerek belediyelerin kapatılması halinde bu belediyelerin 2009 mahalli idareler seçimlerine katılacağı düşünülmektedir.

Bu yüzden acele ediliyor ve Anayasanın 67 nci maddesine göre, sonucu yönünden seçimlerle doğrudan ilgili olan bir yasal düzenlemenin seçimlerden en az bir yıl önce yapılması zorunluluğundan dolayı kapatma işlemini yasa ile bir yıldan önce yapmak isteniyor. Tek başına bu olgu bile iktidarın kamu yararı amacından sapmış olduğunu ortaya koyabilecek bir nitelik taşımaktadır.

2004 yerel yönetim seçimleri öncesinde AKP benzer bir girişimde daha bulunmuştu. 5025 sayılı Yasada; 2000 yılı genel nüfus sayım sonuçlarına göre, il ve ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediye sınırları içinde kalan belediyeler hariç, nüfusu 2000'in altında olan belediyelerin tüzel kişiliklerinin, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın 27 Mart 2004 gününde kalkması, bu yerlerin aynı adla köye dönüşmesi, buralarda, 28 Mart 2004 gününde yapılacak yerel yönetim seçimlerinde, belediye yerine köy tüzel kişiliği organlarının seçilmesi öngörülmüştü.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer bu yasa'yı bir kez daha görüşülmesi için geri gönderdi. Geri gönderme gerekçesinde: "Farklı seçim çevrelerinde farklı seçimlerin yapılmasını sağlayacak, bir başka deyişle sonucu yönünden seçimlerle doğrudan ilgili olan düzenlemenin, yaklaşık üç ay sonra yapılacak seçimlerde uygulanmasını olanaklı kıldığını, bu içeriğiyle, incelenen Yasa'nın Geçici 1 inci maddesinin seçimlerle doğrudan ilgili olduğunu ve seçim yasası değişikliği niteliğinde bulunduğunu ve Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasıyla bağdaşmadığını" belirtmişti. Cumhurbaşkanının geri gönderme yazısından sonra yasa TBMM'de ele alınıp görüşülmediği için yasalaşmadı.

2004 yılında yerel seçimlerden üç ay önce yapılmak istenen girişimin benzeri, 2008 yılında seçimlere on ay kala yapılmak istenmektedir.

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu hükme bağlanmıştır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali eski ilçe sınırlarının değiştirildiği yerlerde yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

Bu nedenle 5747 sayılı Yasanın Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası ile yapılan düzenleme, seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olduğundan ve 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihinin 1 Ocak 2009 olması karşısında Anayasada öngörülen bir yıllık süreden önce yürürlüğe sokulduğundan Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Türk demokrasi tarihinde siyasi amaçlarla ilçe yapma, köye dönüştürme girişimleri AKP iktidarından önce de vardı.

Kırşehir'in ilçe haline getirilmesinde olduğu gibi, bir bölge halkının belli bir siyasi partiye oy vermiş bulunmalarından dolayı toptan cezalandırılmaları geçmişte de görüldü.

1953 yılında muhalefet partisini destekleyen Kastamonu'nun Abana ilçesi bir Kanunla köy haline getirildi ve iktidar partisini destekleyen Bozkurt belediyesi ilçe merkezi yapıldı.

Bu konu ili ilgili iptal başvurusunu inceleyen Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin

Abana'dan kaldırılıp Bozkurt'a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 - 20, E.963 - 145 sayılı Kararı aynen şöyledir:

"Merkezi idarenin kuruluşuna ilişkin ilkelerini gösteren Anayasanın 115 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına şöyle denmektedir: Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

Bu hükme göre, Türkiye'nin gerek illere ayrılmasında, gerekse illerin öbür kademeli bölümlere ve bu arada ilçelere ayrılmasında gözönünde tutulacak alan ölçü, coğrafya durumu, iktisadi koşullarla kamu hizmetlerinin gerekleridir. İdari kademelere bölünmede bu anılan ölçülerin gözönünde tutulması ilkesi, bu kademelerin merkezlerinin belli edilmesinde de öncelikle uygulanır: Çünkü, il veya ilçenin veya diğer bir kademelin merkezi demek, oranın işlerinin toplandığı en önemli bir yer demektir, Bu bakımdan bir idari bölümün merkezinin, coğrafya durum, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre en uygun bir yerde bulunması Anayasa buyruğu olduğu gibi, bir merkezin değiştirilmesinde dahi yeni merkezin coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre eskisinden daha üstün bir yer niteliğini taşıması da, yine Anayasa buyruğudur. Demek ki, merkez değiştirmelerini merkezin eski merkeze göre coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri bakımından daha üstün olduğu açıkça anlaşılmadıkça, böyle bir değiştirme Anayasaya uygun sayılamaz..... Anayasanın Seçme ve Seçilme Hakkı başlıklı 5 inci maddesinde: Vatandaşlar kanunda gösterilen şartlara uygun olarak; seçme ve seçilme hakkına, sahiptir. Seçimler, serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yapılır denilmektedir. Buna göre seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümler, Anayasaya aykırı niteliktedir. Seçimlerde Abana'lıların C.H.P. ye ve Bozkurt'ların ise iktidar partisi olan D.P. ye oy verdikleri anlaşılmaktadır..... Dava konusu hükmün kabulü ile seçimlerde yurttaşların serbestçe oy kullanmalarının sınırlandırılması ve sonraki seçimler bakımından onların etki altında bırakılması yoluna gidildiği veya böyle bir yol tutulmadığı düşünülse bile, bu hüküm yüzünden yurttaşlar üzerinden bir korkunun seçim propagandası sırasında ortaya sürebilecek söylentilerle pek kolaylıkla yaratılabileceği ve seçim serbestliğinin rahatlıkla etkileyebileceği anlaşılmaktadır, Buna göre dava konusu hüküm Anayasanın 55 inci maddesine de aykırıdır ve bu bakımdan dahi iptal edilmelidir..... Anayasanın "Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde", Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir, Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Buna göre çıkarılması için kamu yararı bulunmayan bir kanun, Anayasanın 2 nci maddesi hükmüne aykırı nitelikte olur ve dava açıldığında iptali gerekir."

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesinin Abana ilçesi ile ilgili kararı, ilçelerin; coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre kurulması gerektiğini, seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağını, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin bölüneceği, başka ilçeye birleştirileceği, mahalleye veya köye dönüştürüleceği, hatta ilçe

olmaktan çıkarılacağı korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir. Nüfusu 2000 - 5000 arasında olan belde ve köylerde yaşayan seçmenlerin kendi belediyelerinin de bir yasal düzenleme ile kapatılabileceği korkusuna kapılmadan oy kullanmaları mümkün mü'

Anayasamızın 13 üncü maddesi: "Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Yasanın Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasıyla yapılan düzenlemeyle Ekli 44 sayılı listede adları yazılı belediyelerin tüzel kişiliklerinin ilk genel mahalli idareler seçiminden geçerli olmak üzere kaldırılarak köye dönüştürülmesi Anayasanın 2 nci ve 67 nci maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, hukuk devletinde kazanılmış haklara saygı gösterilmesi bir zorunluluk, hatta yükümlülüktür. Hukuksal tasarrufu doğuran irade sahiplerinin aynı yöntemle bu tasarrufu geri almalarına veya değiştirmelerine olanak bulunmaktadır. Ancak, önceden oluşmuş hukuksal durumların sonradan yapılacak işlemlerle değiştirilmesi, hukuktan beklenen güvenlikle bağdaşmaz. Kazanılmış hakları ortadan kaldırıcı nitelikte sonuçlara yol açan yorumlar Anayasanın 2 nci maddesinde açıklanan "Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir." hükmüne aykırılık oluşturacağı gibi toplumsal kararlılığı hukuksal güvenceyi ortadan kaldırır, belirsizlik ortamına neden olur ve kabul edilemez.

5393 sayılı Belediye Kanununun 8 inci maddesi belediyelerin birleşmesine ve ya belediyeye katılmaya izin vermektedir. Özellikle nüfusu 2000'den az olan belde belediyeleri meskûn sahalarına 5000 metreden fazla olmayan belde, köy ve bunların bir kısmı ile birleşerek veya bir başka belde belediyesine katılarak nüfuslarını artırmaktadır. Böylece nüfuslarını artırarak belde belediye tüzel kişiliğinin kaldırılmasının koşullarını ortadan kaldırmaktadır.

5393 sayılı Kanunun 11 inci maddesindeki kapatma tehdidinden kurtulmak amacıyla yasada öngörülen prosedürleri gerçekleştirmek için girişimde bulunan çok sayıda belediye vardır. Bunların bir kısmı yasada öngörülen tüm prosedürü tamamlamış ve birleşmeyi gerçekleştirmiştir. Bazısı ise kanunun gerektirdiği tüm işlemleri yapmış, referandum sonuçlandırılmış, ilgili il valiliği bağlanma işlemini ve sınır değişikliğini onaylamış ve sonuç için İçişleri Bakanlığı'na yazı yazmıştır.

Örneğin, Giresun'un Bulancak ilçesine bağlı Sofulu köyünün Kovanlık belde belediyesine katılması 20.02.2008 tarihinde İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne bildirilmiş, Genel Müdürlük de 27.02.2008 tarihinde gereğinin yapılması için Giresun Valiliğine yazı yazmıştır. (Bak: EK 22)

Bir başka örnek, Tokat ili Almus ilçesine bağlı Gevrek köyünün Kınık belde belediyesine bağlanmasıdır. Burada da referandum yapılmış, belediye meclisi karar almış, il valiliği köyün beldeye bağlanmasının Valilikçe uygun görüldüğünü İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne 12.03.2008 tarihinde bildirilmiştir. (Bak: EK 23)

Diğer bir örnek, Kütahya ili Balıköy ve Günlüce belediyelerinin gerçekleştirdikleri birleşmedir.

Kışla köyü 14.12.2007 tarihinde, Karaşehir köyü 15.12.2007 tarihinde Balıköy Belediyesine katılma kararı almıştır. 2.3.2008 tarihinde yapılan referandumda Balıköy belediyesine 169 nüfuslu Kışla köyü ile 96 nüfuslu Karaşehir köyünün mahalle olarak katılması kabul edilmiştir. 11.3.2008 tarihinde İçişleri Bakanlığı bağlanma işlemlerini onaylamış, 13.3.2008 tarihinde Kütahya Valiliği katılma işlemlerinin tamamlandığını bildirmiştir. (Bak: EK 18)

Günlüce Belediyesi de TÜİK tarafından 1978 olarak açıklanan nüfusunu 74 nüfuslu Işıklı köyü ile birleşerek 2052'ye yükseltmiştir İçişleri Bakanlığı 11.3.2008 tarihinde birleşme kararına onaylamış, 13.3.2008 tarihinde Kütahya Valiliği katılma işlemlerinin tamamlandığını bildirmiştir. (Bak: EK 19)

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarına göre: Nüfusu 1.891 olarak tespit edilen Kovanlık beldesi, Sofullu köyünün beldenin mahallesi olmasıyla nüfusunu 2. 338'e; nüfusu 1.532 olarak açıklanan Kınık belde belediyesi, Gevrek köyünün beldenin mahallesi olmasıyla nüfusunu 2.093'e; nüfusu 1955 olarak tespit edilen Balıköy beldesi, Kışla köyü ile Karaşehir köyünün beldenin mahallesi olmasıyla nüfusunu 2. 220'ye; nüfusu 1978 olarak tespit edilen Günlüce beldesi, Işıklı köyünün beldenin mahallesi olmasıyla nüfusunu 2052'ye çıkarmıştır.

Buna rağmen, Kovanlık, Kınık, Balıköy, Günlüce belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak köye dönüştürülmüştür.

Bu durumda olan belediyelerin sayısı tam olarak bilinmemektedir. Yasanın TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında milletvekilleri 5393 sayılı Yasanın birleşmeye ilişkin hükümlerinden yararlanıp bakanlıktan veya valiliklerden yazı bekleyen kaç belediye olduğunu İçişleri Bakanına sormuş, fakat yanıt alamamışlardır.

Anayasa Mahkemesi kazanılmış hak kavramını; "...kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel olacak niteliğine dönüşmüş hak" olarak tanımlamıştır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar ise bu nitelikte değildir. Ancak, kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni yasadaki önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir. (Anayasa Mahkemesi, E.1999/50, K.2001/67)

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu kararında ise "Gerek öğretide, gerekse uygulamada, kişilerin hukuki statülerini belirlemiş ve buna dayalı olarak da yeni hukuki durumların ve hakların elde edilmesine neden olmuş, bir başka deyişle hukuki sonuçlarını yerine getirmiş olan durumların, artık geriye dönülmez, vazgeçilmez haklar olduğu, yani kazanılmış hak teşkil ettiği" vurgulanmıştır. (DİBKK. E.1989/1 - 2, K.1989/2)

5393 sayılı Kanunun birleşme ve katılmaya ilişkin 8. ve 12. madde hükümleri hala yürürlükte. Bu hükümler yeni bir yasal düzenleme ile yürürlükten kaldırılmamıştır. 5393

sayılı Yasanın 5747 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden önce de sonra da yürürlükte olduğu hükümlerinden yararlanmak isteyen, yasanın öngördüğü tüm işlemleri yerine getiren belediye tüzel kişilerinin bu hakları elinden alınmıştır.

Hukuk Devleti'nin unsurlarından bir diğeri olan hukuk güvenliği, diğeri bir ifadeyle "güvenin korunması ilkesi" de ilgilinin hukuki durumunun süreceğine olan güveni dolayısıyla hayal kırıklığına uğratılmaması anlamına gelir. Güvenin korunması, her zaman mevcut bir hukuki durumun dokunulmazlığı anlamında olmasa da, her düzenleme değişikliğinde yasakoyucunun göz önünde bulundurması gereken bir husustur.

Halkın Devlete olan güveninin korunması da ancak hukuk güvenliğinin sağlanmasıyla mümkündür.

Bu yönüyle, Hukuk Devleti'nin önemli bir unsuru olarak hukuk güvenliği, yalnızca hukuk düzeninin değil, aynı zamanda belirli sınırlar içinde, bütün Devlet davranışlarının, az çok, önceden öngörülebilir olması anlamını taşır. Hukuki güvenlik sadece bireylerin devlet faaliyetlerine duyduğu güven değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuatın süreceğine duyulan güveni de içerir.

Haklı beklenti, idarenin ister bir taahhüt, isterse uzun süren bir uygulamasına güvenerek olsun, bireylerin bir çıkarları ya da lehlerine olan bir sonuca ulaşabileceklerini ya da edinebileceklerini ümit etmelerini ifade eder. Yeni düzenlemenin hukuki istikrarı bozmaması, hakların kullanılmasını zorlaştırmayacak ya da doğmuş olan haklarının hiçe sayılması anlamına gelecek şekilde tasarlanmaması gerekmektedir.

Anayasanın 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasanın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasa koyucu, yasaların yalnız Anayasaya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Belediye Kanununun birleşmeye ilişkin hükümleri hala yürürlükte. Birleşme işlemlerini tamamlamış veya sadece muamelenin tamamlanması bekleyen belediyelerin kazanılmış haklarına saygı göstermeden bunların da tüzel kişiliğini toptancı anlayış içerisinde kaldırmak ve köye dönüştürmek Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Hükümet sözcüleri, belde belediyelerini köye dönüştürmeyi, gerekli olduğu için yapmak istediklerini, bu belediyelerin çoğunun AKP'lilerce yönetildiğini ileri sürmektedir. Gerçekten de kapatılacak olan 863 belediyenin 493'ü AKP'li belediye başkanlarınca yönetilmektedir. Ama gerçekleştirilen bu operasyonla belde belediyelerin bir kısmı değil kapatılan belediyelerin tümünün yönetimi 10 yıl süre ile il özel idaresi genel sekreterlerinin yönetimindeki (vali ve kaymakamın denetimindeki) il özel idarelerine veya köylere hizmet götürme birliklerine verilecektir. Yani buraların yönetimi AKP kadrolarına teslim edilecektir. Hükümet, buraları il özel idarelerinin şubesi haline dönüştürerek yönetmeyi planlıyor. Tüzel kişiliği kapatılan belediyeler Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası hükmü ile köye dönüştürülecek ve Kanunun 3 üncü maddesinin (5) nolu fıkrasında yer alan hükümler doğrultusunda köye

dönüşen yerlerin içme suyu, kanalizasyon, temizlik, çöp toplama, ulaşım, itfaiye ve diğer hizmetlerini yürütmek üzere il özel idareleri veya köyleri hizmet götürme birlikleri gerekli tedbirleri alacaktır.

Köy tüzel kişiliği ve il özel idareleri Anayasamıza göre yerel yönetim organları olmakla beraber uygulamada mahalli müşterek ihtiyacın karşılanması ve özerklik açısından bunların belediye ile karşılaştırılması mümkün değildir.

İl özel idarelerinin seçilmiş organları olsa da, asıl olarak atanmış görevliler tarafından yönetildiği bilinen bir gerçektir. Köy tüzel kişiliği de, kendi halkının ortak ve yerel gereksinimlerini karşılayan ve genel karar organları halk tarafından seçilen en küçük yerel yönetim birimi iken, belediyeler özellikle kentleşme ve çok partili siyasal yaşamla birlikte daha da ön plana çıkmışlar ve yerinden yönetim kuruluşlarının tipik örnekleri olmuşlardır. Belediyeler il özel idareleri ve köyler böylesine farklı yerel yönetim birimlerini oluşturmaktadır.

Kapatılan belde belediyelerinde yaşayan yöre halkı, 10 yıl süre ile belli bir partinin etkisinde ve denetiminde olan bir idari yapı ile yönetilecektir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok öge den biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin, grupların veya siyasi partilerin yararına olarak bir yasanın kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

Anayasaya göre, mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Görüldüğü gibi Anayasa, yerel yönetimlerin nüfus esasına göre değil yerinden yönetim esasına göre kurulmasını (dolayısıyla kapatılmasını) öngörmüştür. Bu yüzden yerinden yönetim ilkesini gözetmeden Anayasada kuruluş için gözetilmesi öngörülmeleyen nüfus kriterine dayanarak belediyeleri kapatmak yerinden yönetim ilkesine uygun değildir.

Anayasanın 127 nci maddesinin ikinci fıkrasında sözü edilen "yerinden yönetim ilkesi", yerel yönetimlerin tüzelkişiliğe sahip olmaları, görevli organlarını seçme hakkının verilmesi ve bu organlara karar verme yetkisinin tanınması gibi üç ana ögeden oluşur.

Bu kavram, herhangi bir yerel yönetim biriminin sınırları içinde yaşayan kişi, aile, zümre ya da sınıfın özel çıkarlarını değil, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan eylemli durumların yarattığı, yoğunlaştırdığı ve güncelleştirdiği, özünde yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade etmektedir. Bu gereksinimleri yerel planda karşılama olanak ve önceliklerini takdir yetkisinin o yörede yaşayan halkın yasalara dayalı olarak oluşturdukları organlara bırakılması, hem yerinden yönetim ilkesine, hem özerklik ilkesine, hem de demokratik yaşam biçimine daha uygun bir yoldur.

Böyle davranmak yerine belediye tüzel kişiliğini köy tüzel kişiliğine dönüştürmek ve o yörede yaşayan halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarının il özel idareleri veya köylere hizmet götürme birlikleri aracılığı ile gidermeye çalışmak demokratik bir yaklaşım değildir. Anayasanın 127 nci maddesine aykırıdır. Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir. Oysa 5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenleme daha çok siyasal nedenlere dayanmaktadır. Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir.

Belediyelerin kapatılması, demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle Tasarı, amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

Mahalli müşterek ihtiyaçların kapatılan belediyeler yerine il özel idareleri veya köylere hizmet götürme birlikleri aracılığı ile giderilmesi, Yerel Yönetim Özerklik Şartının 2 nci maddesine de aykırıdır.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 2 nci maddesine göre: Özerk yerel yönetim kavramı yerel makamların, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkânı anlamını taşır. Bu hak, doğrudan, eşit ve genel oya dayanan gizli seçim sistemine göre serbestçe seçilmiş üyelerden oluşan ve kendilerine karşı sorumlu yürütme organlarına sahip olabilen meclisler veya kurul toplantıları tarafından kullanılacaktır.

Bu anlamda il özel idarelerinin ve köylere hizmet götürme birliklerinin Yerel Yönetim Özerklik Şartının 2 nci maddesinde tanımlanan özerk yerel yönetim kavramına uygun olduğu söylenemez. Buradaki tanıma uygun bir yapı olan belediyeyi köye dönüştürerek mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması görevini başka bir yapıya vermek Yerel Yönetim Özerklik Şartının 2 nci maddesine uygun değildir.

Bu nedenle 5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası Anayasanın 90 ıncı maddesine de aykırıdır.

Öte yandan getirilen düzenleme Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesine de aykırıdır. Tüzel kişiliği kaldırılarak köye dönüştürülen belde belediyelerinin pek çoğu salt nüfusları 2000'den fazla olduğu için kurulmadı. Nüfusu 2000'i aşan köy halkına belediye olmak isteyip istemedikleri soruldu. Referandum yapıldı. Referandumda belediye olmak istemeyen köyler belediyeye dönüştürülmedi. 5747 sayılı Kanun referandum öngörmemektedir. Belediyelerinin köye dönüştürülmesi halka sorulmamakta yasa zoruyla belediyeleri kapatılmaktadır.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesinde: "yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz" hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanunun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılınacak belediyede referandumun öngörülmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

".... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılınacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılınacak belediyenin hukuksal statüsünde

herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılınacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılınacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir."

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı bulundukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörölmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak katılan beldede referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun katılan beldelede referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik Şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, ".... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir" dendiğten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişiklikle, temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiğı yükümlölüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Tüzel kişiliği kaldırılan beldede referandum öngörölmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik Şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır.

Kısacası, Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, 863 belde belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak köye dönüştürölmesi yukarıda açıklanan gerekçelerle Anayasanın 2 nci, 5 inci, 13 üncü, 36 ıncı, 67 nci, 90 ıncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

İptali istenen madde fıkralarının tümü, Anayasanın 2 nci maddesine açıkça aykırı olduğundan ve kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yönelik olduğundan uygulanmaları halinde, sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız zararlar doğabilecektir.

Bu Kanun ile; 2011 belde belediyesinin 863'ü nüfusları 2000'in altına düştüğü için köye dönüşüyor. 283 ilk kademe belediyesinden 240'ı mahalle, 34'ü ilçe oluyor. 8'i tüzel kişiliğini koruyarak büyükşehir belediyesi dışına çıkıyor, 1'i köye dönüşüyor. Buna karşılık, 43 yeni ilçe kuruluyor. Ayrıca Eminönü ilçesinin ve Eminönü Belediyesi'nin tüzel kişiliğini kaldırıyor, Fatih Belediyesi'ne katılıyor.

Yeni kurulan ilçelere; belde belediyeleri, mahalleler ve köyler katılmaktadır. Yasada yeni kurulan ilçelere katılma işlemi; ya başka ilçelerin mahallelerini, köylerini katarak veya tüzel kişiliği kaldırılan ilk kademe belediyelerinin mahallelerini katarak veyahut ilçelerin

köylerini yeni kurulan ilçelere katarak yapılmaktadır. Bunlara ek olarak bir ilçenin bir mahallesinin belirli kısımları başka belediyelere katılmıştır.

Belediyelerin tüzel kişiliğini kaldırma, köye dönüştürme, belediye sınırları içinde mahalle oluşturma, kaldırma, birleştirme işlemleri 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda öngörülen idari prosedürler çerçevesinde gerçekleştirilebilir. Bu yol seçilmemiştir. Çünkü bu yol seçildiğinde belediyelerin büyük bir kısmı seçim takvimi nedeniyle önümüzdeki yerel seçimlere katılacak, ilçe sınırlarında geniş çaplı değişiklik yapma ihtiyacı ortaya çıkmayacaktır. Oysa, yasa ile düzenleme yapılarak, yerel seçimler öncesinde yeni ilçeler oluşturma, ilçelerin mahallelerini ve köylerini değiştirme, ilçe sınırlarını değiştirme gibi yöntemlerle önümüzdeki yıl yapılacak yerel seçimlerde Hükümete avantaj sağlayacak girişimlerde bulunulmuştur.

İlçe ve belediye sınırlarının yeniden belirlenmesi için yapılan bölme, ekleme, çıkarma, kapatma işlemlerinin 2009 Mart ayında yapılacak yerel seçimlere yönelik olduğu, 2009 seçimlerini kazanmayı kolaylaştıracak amacıyla yeni bir tasarım yapıldığı çok açıktır.

Ayrıca, büyükşehirlerde operasyon yapılan yerlerin şehirlerdeki yeni yerleşim alanları olması dikkat çekicidir. Yapılan sınır değişikliklerinin bir başka amacı şehirlerde oluşan rant alanlarını yönetmektir.

Kısacası büyükşehir belediyelerinin bulunduğu yerlerde ilçe ve belediye sınırlarında yapılan değişiklikler, kamu yararı amacına değil, kişilere ve siyasi partilere avantaj sağlamaya yöneliktir.

Öte yandan, bu Yasa ile nüfusu 2000'in altında kaldı gerekçesiyle 863 belde belediyesi kapatılmıştır. Oysa 2007 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayım Sonuçlarının doğruluğu konusunda kamuoyunda büyük şüpheler oluşmuş, açıklanan sonuçlara yargı organları nezdinde çok sayıda itiraz olmuş, bazı belediyeler nüfuslarının yeniden tespit edilmesi talebinde bulunmuştur.

Örneğin (Erzincan) Mercan Belediye Başkanlığı, 1989 olarak açıklanan nüfusunun hatalı olduğunu ileri sürerek beldede oturan 14 kişinin TÜİK tarafından 31.12.2007 tarihinden önce kaydedilmediğine dair Tercan Sulh hukuk Mahkemesine başvurmuş ve mahkeme 03.03.2008 tarihinde 14 kişinin 31.12 2007 tarihinden önce yerleşmek sureti ile Mercan Beldesinde ikamet ettiklerini tespit etmiştir. Bu Yasa yürürlükte olduğu sürece yargı organlarının kararları etkisiz kalacaktır.

Salt kişisel ve siyasal nedenlerden dolayı Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa belediyeler kapatılmaktadır. Hem de bir, iki, üç, beş belediye değil tam 1147 belediye kapatılmaktadır. (Buna karşılık 43 yeni ilçe belediyesi kurulmaktadır.) Belediyeleri kapatılan yörelerde yaşayan halk mutsuz ve huzursuzdur. 5747 sayılı Yasa, kapatılan belediyelerin tüzel kişiliğini 2009 yılında yapılacak mahalli idareler seçimine kadar sürdürmelerine izin vermekle beraber yetkilerine birtakım sınırlamalar getirmektedir. Getirilen sınırlamalar bu idarelerin kendilerine verilen kamu görevlerini tam olarak yapmalarını engelleyici niteliktedir. 1147 belediyenin bulunduğu yerde mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması büyük zafiyete uğratılmıştır. Belediye yönetimlerinin elleri kolları bağlanmıştır.

Öte yandan bu Yasa hükümleri yürürlükte kaldığı sürece, sıkışacak seçim takvimi nedeniyle 2009 yerel yönetim seçimlerine Hükümetin bu düzenlemeleri sonucunda oluşan yeni belediye, ilçe, köy ve mahalle sınırları ile gidilecektir. Böyle bir sonuç, yerel yönetimlerin katılımı ile zenginleşen demokratik yaşama büyük bir darbe vuracaktır.

Açıklanan nedenlerle yasanın uygulanmasından giderilmesi olanaksız hukukî durum ve zararlar ortaya çıkacağından, iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerin de durdurulması gerekmektedir.

V. SONUÇ VE İSTEM

06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun;

1) 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkraları, Anayasanın 2 nci, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 inci maddelerine aykırı olduğundan,

2) 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrası, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 inci maddelerine aykırı olduğundan,

3) 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrası, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 10 uncu, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 inci maddelerine aykırı olduğundan,

4) 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkraları, Anayasanın 2 nci, 67 nci, 90 ıncı ve 127 maddelerine aykırı olduğundan,

5) Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası, 2 nci, 5 inci, 13 üncü, 36 ıncı, 67 nci, 90 ıncı ve 127 inci Anayasanın maddelerine aykırı olduğundan, iptallerine ve sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların doğmasının önlenmesi için iptal davası sonuçlanıncaya kadar bunların yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin talebimizi saygı ile arz ederiz.""